

645
1982/3

877
010-00000000

LSSN 0321-1509

ИЗВЕСТИЯ

7
1982

მ. იაკობაშვილის ფოტო

ქაჩოპი, დღეს და გაფხტა
პანსონაბის ერთობი კიოპუნი

„საქართველოს კალი“

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის
კულტურული საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და მხა-
ტვრულ-ლიტერატურული ჟურნალი.

«САКАРТВЕЛОС КАЛИ»

Ежемесячный обществено-политический
и художественно-литературный журнал
ЦК КП Грузии.

17486

მუვიდროვის ლენინური კურსით

კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა სახელმწიფოს შექმნელი ვ. ი. ლენინი მუვიდროვის სოციალიზმის იდეალს უწოდებდა. დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის გამარჯვებისთანავე საბჭოთა სახელმწიფოს უმაღლესმა ორგანომ — საბჭოების II კრილობამ ერთსულ ოცნად მიიღო ლენინური დეკრეტი წავის შესახებ, რომელიც იმპერიალისტურ ომს „უდიდეს დანაშაულად“ მიიჩნევდა. ლენინმა საუფიქვლო ჩაუყარა სხვადასხვა საზოგადოებრივი წყობილებისა და პოლიტიკური სისტემის სახელმწიფოთა მშვიდობიანი თანაარსებობის პოლიტიკას. ამას შიშული თავისი ისტორიის მანძილზე თანამიმდევრობით იცავს სოციალისტური სახელმწიფო სსრკ კავშირის შექმნისთანავე ცენტრალურად და მასწავლებელი კომიტეტის პრეზიდიუმის მსოფლიოს ყველა ხალხისა და შთავისადასად მიმართვაში აღნიშნავდა: „საბჭოთა რესპუბლიკების ხალხთა მჭირი თანამშრომლობის საფუძველზე შექმნილი საკავშირო სახელმწიფო მიზნად ისახავს მშვიდობის შენარჩუნებას ყველა ხალხთან“.

დაიხ, საბჭოთა ხელისუფლებას აკენიდან დაუკვა მშვიდობა და ამ ლენინურ კურსს განუხრდლად ახორციელებს ჩვენი ქვეყანა სკკ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივანი, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ლ. ი. ბრეჯნევი ყველას გასჯილად აცხადებს: „კომუნისტური პარტია, ჩვენი სახელმწიფო, საბჭოთა ხალხი კვლავ მტკიცდ და მალა ატარებენ ლენინური საკავიო პოლიტიკის — მშვიდობისა და ხალხთა შირის შეგობრობის დროშას“ (ლენინური კურსი, ტ. 1, გვ. 88).

მშვიდობის ლენინური კურსი პირინციულად, დიამეტრულად უპირისპირდება მეორე მსოფლიო ომის განალებს იმპერიალისტურ კურსს, რომელსაც მესვეურებენ აშშ-ის ყველაზე რეაქციული აგრესიული წრეები პრეზიდენის ინსტიტუტის გამოთვლით, 1942 წლიდან დაწეებულა აშშ-ის შთავრობამ 215-ეტი მიმართა სახელდრო ძალას და მისი გამოყენების შექარას, მათ შორის 30-ეტი პირიული იარაღით დაშინებას 1982 წლის 700-მილიარდიანი ფედ-

რალური ბიუჯეტიდან 200-მილიარდ დოლარზე მეტი გათვალისწინებულა სახმე დრო მიზნებისათვის. უფრო მეტიც „ვიე ომისა“ და ნამდვილი ომის ზღვარზე დაბალანსების ახლად მოცენილ ამერიკულ კომავებს სურთ მომავალი 5 წლის მანძილზე გამაღებელი შეიარაღებისათვის და იხარჯოს 1,5 ტრილიონი დოლარი ისინი ცდილობენ უფაგლონ სახელმწიფოთა ურთიერთობის საკუთათა მანძილზე ჩამოკლინებული საშრომლებრივი და ეთიკური ნორმები, უფაღებელთონ შათი დამოკიდებლობა და სუვერენიტეტი, თავბედურად ერევიან სხვა ქვეყნების შინაურ საქმეებში, სახმელრო ინტერვენციის უშუალო საფრთხის უქმნიან სალვადორს, ნიკარაგუას, კუბას, ახალი თვდასხმებისათვის აშაღებენ ისრაელის მხედრობის, თასსაირ ცილს წაშაშენ სსრ კავშირისა და სხვა სოციალისტურ ქვეყნებს, ყველა კონტინენტზე მსოფლიოს ვრცელ რეგიონებს აშშ-ის „ხარტეო ინტერნესიბის“ ზონებად აცხადებენ. პლიკაღითა და „სანქციებით“ უაღდურეს სალვადორზე აწვაებენ ხაერთაშორისო

ქ. შარანის სსრ. სსრ.
სსრ. სახელმწიფო
საბჭოთა კომუნისტური
პარტია

სსოპრობის ლაბაში წლები

მერი ხანანაძე

მშენი

იყალიბო მინასადიპლომი პრაქტიკაზე შემოდგომაზე ჩამოვედი. რთვლის პერიოდი იყო, ირველიე შაქრის სურნელუბა, ყურმის ჩამბარებელსაა ვიფინა, მანქანადანადგარების ხმაური იფდა.

და შეუძლებელია ლენის ქარხანაში შესულ ვაქს არ დაეღანდა ეს კაფანდარა გოგო, კლერტამცლელ შანქანასთან დილიდან საღამომდე თავდაუზოგავად ხალისით რომ მუშაობდა და არავის უშურდა.

- მშენი, გვეყოფა, ახლა შესვენებაა.
- მანქანას ვერ მოვაყვდენ.
- მშენი, არ გშენი მაინც?
- აქვე დაეხაყრდები.
- მშენი, შენ რომ თავს იკლავ, ჩვენ რაღა დაემაკვეთ? დეკასკვეთ!
- არა, ბიჭვით, ამ დროს საქმეს როგორ ვუღალატებ!

მშენი კველაზე მეტი ნაყოფი მოიძეო, მშენიას აქებენ, მშენიამ პრემია მიიღო, მშენი დააჯილდოვეს!...

ასეთია მშენიას ღამანი ბიოგრაფია. ნათელი, მშენიარული... არ გაუმტყუნებია, თუ ხანდახან მის სანდომიან სახეზე სეფდა ჩამონეფება. მამა არ ახსოვს. ჯერ კიდევ დობადებული არ იყო, როცა შაქრი პეტრიაშვილი დიდ სამამული ომში ფრონტის ნინა ხაზზე წავიდა. ჯერ ქლუბორის უღელტეხილზე იბრძოდა, შემდეგ ლეგენდარულ მცირე მინაზე გადასვეს ღესანტად... გმირულად და დაცვა ბრძოლის ველზე მშენიას ახლაც არ ასვენებს ის „შაქრი ბარათი“, მიმოწერა აქვს მამის თანამებრძოლებთან, კითხულობს შინმოუსვლელთა ამბებს, ეძებს 28 წლის მამის საფლავს... შემდეგ დედაც გარდაიცვალა. მხარში უღდას თავის ერთადერთ მშენას

შვილების — მანანას, ენოს, დინას გაზრდაში.

მშენი! დაამთავრა თუ არა საშუალო სკოლა, მას შემდეგ იყალიბის ლენის ქარხანაშია. მშენი წარჩინებული მუშაა. ლაბორატორიაში გადაწყავთ.

ბაკურციხის სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკუმს ამთავრებს საბუღალტრო აღრაცხვის სპეციალობით.

მშენიას კომუნისტთა რიგებში იღებენ დღეს ის იყალიბის ლენის ქარხნის მონინავე ბუღალტერია — მცოდნე, უღალატო, აკურატული, პუნქტუალური. უყურებ და გიხარია, რომ მშენი ამ წარმუშებში გაიზარდა.

წებთ თუ ვველგან იციან, რომ იყალიბის არის მშენი პეტრიაშვილი — ასეთი კარგი ქალი!

№ 3 • 1982

„ს ქურნალი მკვანძვის ჯაქონს“

ბ. სემიონოვა,

ფურნალ „კრესტიანკას“ მთავარი რედაქტორი.

„კრესტიანკას“ არსებობის 60 წელი შესრულდა. ეს ერთ-ერთი უძველესი ფურნალი იმთავით, რომლებიც ოქტომბრის რევოლუციის შემდეგ გამოდის. მის პირველ ნომერში, სოფლის ქალებს რომ მიმართავდა, მ. ა. კალინინი წერდა: „ახანაგო გლეხი ქალებო, ეს ფურნალი თქვენთვის გამოდის, მისი ყოველი სტრიქონი თქვენთვის არის განკუთვნილი... წერეთ თქვენს ფურნალში თქვენს დებზე... იმაზე, თუ რას აკეთებთ ახალი ცხოვრების შესაქმნელად. ფურნალ „კრესტიანკას“ საშუალებით დახმარების ხელი გაუწოდეთ ერთმანეთს, ყველა მშრომელი ქალი ერთმანეთს მიესალმეთ“.

სოფლის ქალებისათვის რკა (კ) ცენტრალური კომიტეტის მიერ საგანგებოდ შექმნილი ფურნალი ტრბუნად იქცა, რომლის საშუალებითაც ათასობით სოფლის მშრომელი ქალი სამოცი წლის განმავლობაში ერთმანეთს უზიარებს ახალი ცხოვრების შექმნის გამოცდილებას.

„კრესტიანკას“ უკვე სამოცი წელი შესრულდა, რაც იმას ნიშნავს, რომ მას დიდი ხანია ჰყავს თავისი მკითხველი, დიდი ხანია აქვს თავისი ტრადიციები. ფურნალის ფოსტას რომ ვერბობი, ყოველთვის ასეთ სტრიქონებს ხვდებით: „ოცი წელიწადია გამოწერული მაქვს

„კრესტიანკა“; ომისშემდგომი პერიოდიდან ჩვენ მთელი ოჯახი კეთილშობილთა ფურნალს“;

ყველაზე ძველი მკითხველები კი საიუბილეოდ ძველი ფურნალების ამონაჭრებს, „კრესტიანკასთან“ იმ დროის მიმოწერას გვიგზავნიან. ამ პირნაჭრებით, ფოტოსურათებით, ფურნალის ოციანი, ოცდაათიანი წლების შეცვრილი კომპლექტებით საკოლმეურნეო სოფლის აღდგენა-განახლებასაც ვეცნობი, პირველ ტრაქტორსაც და მოსავლის პირველ ცნობასაც, კულაკობის გამოხტომასაც, სოფლსაბჭოში წერაკითხვის უცოდინართათვის გამართულ მეცადინეობასაც (ბეშუბეც და მოზრდილებიც ერთი და იმავე წიგნით სწავლობდნენ). და ეს დიდი ხნის ამბავია? იმითვის, ვინც ახლა ოცი წლისაა, დიას, მართლაც დიდი ხნის ამბავია...

გლეხი ქალი დეფულა მანდანებსა და შექანიხციას, აითვისა ახალი პროფესიები, ქალის შრომა იმდენად შეიცვალა, რომ, მავალითად, მის საქმიანობა — ფურების წველას ახალი სახელოდება დასჭირდა: ქალი ახლა მწველავი კი არ არის, არამედ — ოსტატი ან ოპერატორია მანქანით. წველისა და ოსტატი ხომ ამ ქვეყნად სიტყვათა შორის ყველაზე საპატიო სიტყვაა. ის ხომ სხვა ადამიანთაგან გამოყოფს იმ ადამიანს, ვინც თავის საქმეს სხვაზე უცუფესად აკეთებს!

ქება და დიდება იმ ხელებს, რომლებ-

საც მომილი ძინს სუნი ახდის! — ამ მოწოდებას ყველა დასახლებულ პუნქტში შეხვდებით, რომლებსაც კი რაიმე კავშირი აქვს სოფლის მეურნეობასთან. და თუცა დღევანდელი მინდამოკმედის ხელებს მანქანის ზეთის სუნი უფრო აძლის, ვიდრე მწისა, ამ სიტყვების პოპულარობა მაინც ადვილი ასახსნელია, რადგან ეს ფრანა ღრმა აზრს შეიცავს და ზუსტად გამოხატავს იმ შეფასებას ხალხი რომ აძლევს ქვეყნის მარწინალის შრომას.

ცხადია, მინისადმი ახლანდელი გლეხის (და მათ შორის გლეხი ქალის) დამოკიდებულებას მარტო მანქანები და თანამედროვე ტექნიკა კი არ ათვლებს, არამედ — შეცნობებსაც, წიგნიც, ტელევიზიაც — მთელი ჩვენი კულტურა და განათლება ამიტომაც ფურნალის თანამშრომელთა წინაშე საკმაოდ რთული ამოცანა დგას: როგორ მოვიქცეთ, რომ „კრესტიანკამ“ არც კარგი ტრადიცია დაკარგოს და არც თანამედროვეობას ჩამორჩეს, დღევანდელი ხალხის ყველაზე მწვევა და აქტუალურ საკითხებსაც უპასუხოს? სხვა გზა არ არის: „კრესტიანკა“ გლეხი ქალის ყვადკაცად უნდა იზრდებოდეს.

ფურნალს, როგორც ყოველთვის, ახლაც თავისი საკუთარი ხმა, თავისი ინტონაცია აქვს და ეს ხმა მკაფიოდ და ყველგან გაისმის. „კრესტიანკას“ ტრადიცია მთავი შეიღ მილიონს აღწევს და რადექცია მათთვის მკითხველებისაგან თვეში ოთხითააშ წერილს იღებს.

სახელმწიფო პრემიის ღირსებები

კლარა სარქისიანი 24 დაზგას ემსახურება, მრავალი თაოსნობის მოთავეა, აქვს მუშაობის საკუთარი სტილი. ყველასათვის ცნობილია მისი თავდადებული შრომის შედეგები. მან ჯერ კიდევ 1980 წლის სექტემბერში შეასრულა მეთერთმეტე ხუთწლიანი, ხოლო ახალი ხუთწლიდან ცხრა თვეში 220 მეტრი მაღალხარისხიანი ქსოვილი გამოუშვა, რაც წლინახევარის ნორმა გახლავთ. კლარა ახლა 28 დაზგაზე მუშაობს, დიდად გაზარდა გამოშვებული პროდუქციის რაოდენობა.

ლენიაკანის ბამბულის საწარმოო გაერთიანების თითოეული მქსოველი ცდილობს კლარა სარქისიანს მიბადოს. და მართლაც, დღითიდღე იზრდება იმ მქსოველთა რიცხვი, რომლებიც ცდილობენ შეტ დაზგას მოემსახურონ. მშობლიური საწარმოში კლარას ორსამდე მიმდევარი უყავს. აქ სწავლობენ და ფართოდ წერავენ მის მონივედ გამოცოდლებს. დამსწებ მქსოველებს კლარას მოზაფერობა შედინებდათ მიაწინიათ.

მის მრავალ საპატიო ნიშნებს კიდევ ერთიც მოემატა — მას სომხეთის სსრ სახელმწიფო პრემიის ღირსებობა მიენიჭა.

მეთერთმეტე ხუთწლიდან კლარა სარქისიანი ათწლიანი ათასობით მეტრ პირველი ხარისხის ქსოვილს გამოუშვებს გადამტებით.

ვარდუი ჩალიკიანისათვის მეთერთმეტე ხუთწლიანი ხუთი წლის წინათ დაიწყო. ახლა ის მეთორმეტე ხუთწლიდან ანგარიშში მუშაობს. მისი შრომის სტაჟი კი ორ ხუთწლიდან შეადგენს.

ჩალიკიანმა პროფესანაელებული დამთავრდა, მოხვდა ახალ, ხალხმრავალ კოლექტივში და რთულ მანქანებთან დადგა. ასე დაიწყო მისი შრომითი პიროვნება. მართალია, სწავლის დროს არცთუ ცუდად ათვისა რადიოდეტალუბისა და გამტარების ელექტრომონტაჟი, მაგრამ პირველად მაინც გაუჩნდა მუშაობა, გრძნობდა, რომ ბევრი რამ კიდევ უნდა ესწავლა, რადიოელემენტებში უშეცდომოდ უნდა გარკვეულიყო, ნახაზები უნდა ნაკეთობა და თვითონაც შეედგინა სქემები. დარწმუნდა, რომ საკონტროლო-საზომ მიწოდებლობათა ხარისხი საკუთარი ოსტატობაზეც იყო დამოკიდებული და ამზანაგების მონდომებაზეც. ეს მიწოდებლობები ხომ მეცნიერებასა და სახალხო მეურნეობაში გამოიყენება, საერთაშორისო გამოუწევზე იგზავნება მკაცრად ელექტრონიკის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის ქარხნის სამონტაჟო სამკროში კონკრეტულ სახეს იღებს მეცნიერული აზრი. აქ ცხოვრების საგზური ეძლევა სქემებს, რომლებიც ინსტიტუტის განყოფილებებსა და ლაბორატორიებში დაამუ-

შავს, იწყობა რადიოდეტალუბი, იქმნება რადიო ელექტრონული მიწოდებლობები.

აი, გამტარების კონა „ცოცხლები“ შემდგომად ვარდუი ჩალიკიანის ხელში, ნათურა ხაირფერად ანათებს, მზად არის, იძლევა სინგლს გამოსაცდელ დაფაზე და მუშა იღებს ახალ კონას. სამკროსა და ტექნიკურ განყოფილებაში უფროსები ათვალიერებენ ვარდუის დამზადებულ ნაწარმს, რომელიც ცხენის ფაფარს ან ჩანჩქელს ჩამოვარდნა, რომელიც კლდიდან უშვება, სინამდვილეში კი რთული შენადრების ჯაჭვია, რომელშიაც თითოეულ გამტარს, თითოეულ ძალს თავისი სახელი ჰქვია.

ერთმეორის მიყოლებით ისეთმა საკონტროლო ღირებულებით — ყველაფერი მზად გახლავთ, აღარ არის საჭირო ტექნიკური კონტროლის განყოფილების შემოწმება — პროდუქტია უმაღლესი ხარისხისა. მასზე ვარდუი ჩალიკიანის პირადი დამა აღინიშნება.

გაზაფხულზე, არაგაცის აყვავებულ მიწოდებზე ტრაქტორი ღრმა კვლას ავლენს და მონულ მინას მთაშობაუციები ახალ მწვენი სამოს აცემენ. ისინი ჩიორღებს რაგენ და აკვირდებიან, ქარმა არ გადატყვის ან წვიმა არ გადარეცხოს.

ქ. ხაჩიკიანი

გაზაფხული მინის მუშის შრომის-სიხარულია. ამ დროს აშტარაკის რაიონის ორჯინიკიძის სახელობის კოლმეურნეობის პლანტაციებში მრავლად არიან მეთამბაქოეები. მათ შორის უსასურველ მემწენეთ გოპარ ბოზოიანს და მისი რგოლის წევრებს, რომლებმაც ახლი რეკორდი დაამყარეს.

ჩ. ჩალკიანი

შეუძლებელია მათი მოყვანილი, მოტეხილი და ანემსილი თამბაქოს ფოთლების დათვლა, მებრძობივაც ძნელია გაზომვა, — აქ ხომ ასობით ტონა ნედლეულია.

მეთამბაქოეებს ერთნაირი საფერული აქეთ, ერთი საზრუნავი და სიხარული შეეძირების, დანების და გასწრების სურვილი. თითოეულის გამარჯვება ერთმანეთის ემატება და რგოლის მიღწევებს ქმნის. — სწორედ ეს არის შეჯიბრების არსი

გოპარმა 1972 წელს დაამთავრა საშუალო სკოლა. ჯერ გამოდიდა მეგობრებთან დაოსტატდა, გაერკვა საქმიანობის საიდუმლოებაში, დაძლია სიმძლეეები. ახლა კი ძნელი მას დაუწიო.

ახალგაზრდა მეთამბაქოე მეთუ ხუთწლედ ვიდაძე, 1978 წელს შესწრულა. მან მეთერთმეტე ხუთწლედის ერთ წელიწადში შესწრულა გადაწყვიტა. რესპუბლიკის სახელმწიფო პრემიის ლაურეატმა პირობა შესწრულა.

პ. ბოზოიანი

ის მანქანით წველის ოსტატია, მიუღრესპუბლიკაში იცნობენ, როგორც მრავალ რეკორდის ავტორს. უსაქმოდ კი ვერასოდეს ნახავთ: ხან საქონელს აქვებს, აკეებს ამონებებს; წონის, როცა წველის დროა, — აგრეგატებს ადენებს თვალყურს, თუ საჭიროა, თვითონაც ინებს წველას. ხელით ზოგჯერ მეტს წველის, ვიდრე მანქანით. ეს იმიტომ, რომ პირუტყვი ყოველთვის ვერ ტევვა აგრეგატს, და მაშინ მწველავის ხელები ებება საქმეში. ამ ხელებს მოყვრებაც შეუძლიათ და შრომაც.

აზნი სააკიანი ყოველთვის რეკორდებს ამყარებს. მეთუ ხუთწლედის დასაწყისში ის ათასი კილოგრამა რძე ჩამოწვდა, მეთერთმეტე ხუთწლედის პირველ წელს კი — 5600 კილოგრამი. სულ 20 ძროხის უელის. ოჯერი 5600... ცოტა არ არის!

განსაკუთრებული სიხარული განიცადეს შაუშიანი რაიონის შაუშიანის სახელობის კოლმეურნეობის ფერმის მშრომელებმა: სკკ 26-ე ყრილობის წინ ფერმის კოლექტივი მეთუ ხუთწლედში მიღწეული წარმატებებისათვის საბჭოთა კავშირის სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და დარგობრივი პროფკავშირების კიმპელთი დააჯილდოეს. ცნობილ მწველავს აზნი სააკიანს კი რესპუბლიკის სახელმწიფო პრემიის ლაურეატის ნოდება მიენიჭა.

ა. სააკიანი

ვინ ეკუთვნის პირები?...

მწიკვალი

მხატვარი ელისო ცაბაძე

საივლიელში ვარდების ორიგული იყიდა ლევონმა, დედისთვის დაბადების დღე უნდა მიელოცა. სიყრმიდანვე თეთრ ვარდებს უძღვნიდა დედას. თეთრ, სათეთრ ვარდებს. ამ საღამოსაც იმიტომ იქნაღირდა საივლიელსაც და, აი ორიგულით ეწვევა დედას!

ვაჟა ზღერიალიდა. თითქოს უზარმაზარ თავივლე დამსგავსებოდა. ლაღად გაშლილი. მომხიბვლელი და დიდებული იყო ქალწილი.

ლევონ! ჩაცნობი ხმა მოესმა. ვაჟი შეცბა, სიყრმიდანვე ჩაცნობი საწუკარი ხმა რედა ზურგს უკან.

ვაჟი შტრაიალიდა, უნებურად გაბალა ხელები და შესძახა: რიტა!..

პირველი ხანი გავიდა, ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ აღარ მუშავებდა რიტა-ვაჟი ერთმანეთს.

ლევონი სომხეთში წავიდა სამუშაოდ, რიტა კი ვერ გასცილდა მშობლებს, უფრო სწორად, მშობლებმა ვერ გაიძევეს სადმე გასაგზავნად.

თავივლი რომ არა, ორივე ხელს ჩასჭიდებდა ქალიშვილის ნახ თითების, მკერდზე მიიკრავდა და შეიძლება გოცნა კიდევ... დიახ, სახალხო ქუჩაში უკოცნა... მორი რა მონადებოდა, ისინი რომ ძველი მეგობრები იყვნენ!

— რამდენი ხანია, რამდენი!... — კისკისებდა სახეშეუვალი ქალიშვილი და ხშირი შავი ნაწამების ქვეშ უცემიძებდა ფორუსხივანი თვალები.

— მესამე დღეა აქა ვარ, პირველი შვეებულბა თბილისში, ჩემიანებთან მინდა გავაჯარო... — უპასუხა ვაჟმა და ზეთისხილივით შავი თვალები ეღერა მოაცილა ქალიშვილს, თითქოს რაღაც დაკარგულს ეძებდა მის სახეზე, — შენ, შენ რას აკეთებ, სადა ხარ?..

— „თბილისოქტეტი“ გმუშაობ, — რიტამ თავი შეარხია და უკან გადაიყარა ოქროსფერი კუდილიანი, თან თავივლს დაადგია თვალს: — რა დიდებული ვარდები!..

— აა, მამაკტიე! — წამოიძახა ვაჟმა და ვარდები გაუნოდა.

— გაყურებ და მიკვირს, — ჩაღაპარავა რიტამ და ვარდებს მოუალერსა, — შენ და ასეთი უყურადღებობა? მუშაობამ გამოიცვალა თუ გაძუნინდი?

— არა... მე... როგორ გითხარა, ენა დებდა ვაჟს, ვერ უთხრა ვარდები დედისთვის მინდაო, დედისთვის მიმავსესო...

— აბათა სატრფოსთან მიგქონდა, ანდა... — გამოძვდივლად მუხებდა რიტამ და ეშმაკურად გაიღიმა. შეინდისფერ ბავგეთივან მარგალიტის ელვარება გამოკრთია.

— არც ერთი და არც მეორე, — ლევონმა შეაჩერა ქალი და მზერა რიტას მიუღწეველ გაუღმეკრებე გადაიტანა, — შენ, შენ... გათხოვიდი?..

— არა, — რატომღაც ჩაიკისხია რიტამ, — როგორ გითხარა... გემოვნების ამბავია, ზოგს მე არ მოეწონებარ, ზოგი მე არ მოეწონს.

— მე ხომ მომწონდი და მგონი შენც... — ეგ წარსულს ჩაბარდა, — თავი ჩაღუნა ქალიშვილი, — ჩვენი გზები გაიყარა.

— იქნებ ისევ შეეროდეს?..

საუბარში გართულმა ქალ-ვაჟმა ვერ გაიგეს თუ როგორ შევიდნენ ბაღში. ხეივანს გაუყვნენ და ჭადრის ჩრდილს შეავარეს თავი. ინიციატორა კრასაკვირველია, ვაჟს ეკუთვნოდა, იმ მიზეზით, რომ მამა მისკავდა ქალი ხელკავით და მერე... მართალია, ოდესღაც გულგრილი არ იყვნენ ერთმანეთის მიმართ, მაგრამ განა შეიძლებოდა ახლა ამაზე ფიქრი, როცა შინ დედა ელოდა, ვარდები კი რიტას ეჭირა ხელთ?... ახლა დედას სუფრა ექნება გამწვლილი და ელის შვილს. ერთმანეთში არეული სტუმრები კი უფრობენ, ციკავენ, მღერინან და ზრდილობისათვის ვერ ეთხოვლობენ ვის ველითო. მთავარი კი — ლევონი — იგვიანებს...

„სიყვარული მსხვერპლს მოითხოვს“, — გაუღვია ლევონს და საათს დახედა. მაღლ, ალბათ, დაიკეტება მალახიზები და პირველად მიუვა დედას ხელკარივით, დაღინებული და დაზრცხვნილი... იქნებ ყველაფერი ერთვა რიტასათვის, შეპირებოდა, რომ ხედავ დილითვე წითელ ვარდებს მიათრმევდა, აღმოადგებულ ვარდებს — სიყვარულის ნიშანი მაინც ხომ წითელი ვარდებია!..

უთხრას დედაჩემის დაბადების დღეაო, — თეთრი ვარდების დღე... არა, არა, სახეცხილია, დამეცინოს... დედა ელოდება, მაგრამ „სიყვარული ხომ მსხვერპლს მოითხოვს“...

უხერხულად იდგნენ. ვაჟი ცალი ხელით ხს მიყრდნობოდა და მომუდარე თვალს შესცქეროდა ქალს, თითქოს რაღაც უძვირფასესს დაბრუნებას სთხოვდა, ქალს კი ზურგს უკან დაემოლა თავივლი, ხეს მიყრდნობოდა და, თავანუელი, თითქოს სასტიკ უარს ეუბნებოდა ვაჟს თვინებდა.

გარს სიწყუდა და ჭადრის ჩრდილი მოსდგომოდათ, მთავარ რამისთვის სხივებით ფოთლებს ეკამაშუოვდა და შადრეცენის ჩქერებში ციკავოვდა.

გარშემო გაზაფხული სუნთქავდა, ყოველი ხის ქვეშ ჩრდილი ეფინა, ჩრდილქვეშ კი ფრთხილი ჩურჩული და ფრთხილი კოცნა გაისმოდა.

ვაჟი თავიკანინდრული იდგა და ყრუ ხმით ლაპარაკობდა. ხმაზევე ტტაობოდა, რომ თავადეცხილი და დამთბონი იყო. სიყვარული ხომ თეთი ავაზახს იმორჩილებს და აკეთილშობილებს?..

ქალი კი, პირიქით, თავანუელი იდგა, მშვილდვით მოეჭიდა წერილი ნარბები, ხშირად ყნოსავდა თავივლს, იცინოდა და კისკისებდა.

— რა ლამაზი ხარ, რიტა! — როგორც იქნა ამოთქვა ვაჟმა ბულისნადები.

ქალმა ააფერი უპასუხა, ღიმილით გახსნა ლამაზი ბავგეთი ვაჟს მუხებდა. მერე ღიმილი სიცილით შეცვალა, აკისხისდა...

— ეგ ძველი ამბავია? — ამოიკითხა ვაჟმა ქალის ფირუზისფერ თვალებში და ახლის მიინია.

ქალიშვილი შეიმოშურა, ვაჟის ხელების არიდება სცადა, მაგრამ ვაჟმა საღებსავით შემოავლო ნელზე მკლავები.

— ნაივით, გვიან არის, — სახე მოარიდა ვაჟის ცხელ სუნთქვას რიტამ. ეკლავ თავი გადასწია უკან და თმა ოქროს ჩანჩქერებად დაღაღრა ნახევრად შიშველ მხერხველს.

ლევონმა თავი ვერ შეიკავა. გაცურვნი მიიკრა ქალი და... მათი ტუჩები შეერთდა. თითქოს ხმანების ფრთებმა გაიტაცა, დადნო, ფრთები შეასხა... მინა გამოაცალა ფეხებზე. ჭადრის ფოთლებზე აწურულდნენ. აწურულდა ეკამაშოვდა და ბალახი...

ლეონი მოგვია, ამღვრული მზერა ესროლა ყველაზე ახლოს, კონკრეტულად აქვს მაგრამ რატო შევლოვით გატაცებულნი არ არის საჭირო! დაგვიხანავენ — ქალშეშლი ნაიდა, უან გაეკიდა გრძელი ჩრდილი.

ხვალ რაზეტ, ქაბარის ქვეშ — ხმა დაადგენა ვაგზა და ფორით შეეცადა დაეჭირა ქალიშვილის გაქცეული ჩრდილი, მაგრამ გვიან იყო.

ჩრდილი გასრიალდა, თანდათან გაიციოდა და გაქრა. ქალბატონის საიამა ერთხელ დამკრთა, და ლეონი მისივე, მხოლოდ ნახევარი საათი იყო მის განკარგულებაში. მოტრიალდა, საყვავილესავე გაიქცა. მაგრამ თეთრი ვარდები არ ჰქონიდათ. მხოლოდ ახლა გაახსენდა: ზღაპრის ხომ თვითონ იყიდა ყველა თეთრი ვარდი.

ტაქსი გააჩრა მთელი ქალბატონი შუმოიარა, ვერცერთ საყვავილეს ვერ ნახა თეთრი ვარდები. ჰქონიდათ ყვითელი, მოვარდისფერი, ნივთი ვარდები, თეთრი კი არა და არა, ვერსად იპოვა.

ქალბატონის საიამა თვითმეტყველებს დარკავს, ლეონის მოგვინა, რომ თავში თვითმეტყველებს დარკავს ურო, ასმეგრეთად, ათსმეგრეთად დაქრეს. მღვდელმთავრისაგან გაიფლავა, სუნიქვა შეტრა...

ბოლოს რკინის სადგურთან ვიტრინაში ნახა თეთრი ვარდების კონა, მაგრამ აქედ მალაზია დაეცვლიდა. დიდხანს უტყრა ლეონმა ვარდებს და უტყრა რიტას თვალში გაახსენდა, ხელი ჩაიქნია და ტყვიასავით შეგარდა მანქანაში.

— ქალბატონის ბაღისკენ ნაიდა! — უთხრა მძღოლს და უანახსენებლად შეველო თვლი ვიტრინაში თვითმეტყველებს ვარდებს.

რიტამ თმა და ტანსაცმელი შეისწორა და ბაღის გასასვლელი-საკენ გაემართა. ლეონი ჩრდილივით აუფანდა უკან.

— ხვალ შეგხვდებით? — ჰკითხა ქალს და კვლავ მაჯის საათის დახედა: თერთმეტი დანუვრულიყო. საყვავილე თერთმეტ საათზე დაიკეტება, შოასწრებს, დრო კიდევ არის.

— სად? — ფორიანად იკითხა რიტამ. ახლა ის იყო დაღონებული, დარცხენილი, მაგრამ რატომ, რა დაამაგა განა ისეთი, სასურველ ვაგს რომ დაანება კონცა?..

— იქნებ, ფუნკულიორის პლატოზე ავიდით? — არ ისვენებდა ვაგი, — სიყმაწვილე გაიხსენიო...

— კარგი! — ნამოიხანა რიტამ, ნამოიხანა რაღაც თავშეუკავებელი სიხარულით, — კარუსელით ვიტრინალოთ, ნავეით ვი-ჩრდილით, ვირბინო...

ლეონს პოეტის ლექსი გაახსენდა:

„იტრიალე, იტრიალე კარუსელით,
კარგად ვიცნობ შენს სიმღერას ძველს...“

ძველია სიყვარული, ძველია როგორც ქვეყანა — და, თითქმის პოეტს ქვეყანა ჰყავდა კარუსელად ნარმოდგინით. ამ ქვეყანასავით ძველია ადამიანი და სიყვარული... დე, იტრიალოს კარუსელმა, იტრიალოს დაუსრულებლად, რადგან სიყვარული ტბილია და დამართობელი, დაუსაბამო ბუნებისასავით...

ფორმის გართული შეუმჩნეველად მიადგინენ იმ ქუჩას, სადაც რიტა ცხოვრობდა.

— კმარა! — ბრძანა ქალიშვილმა, — აქედან მარტო ნავალი — არ გეშინია? — ჰკითხა ვაგზა და ხელბუში მოიშინყვია ქალწულის თითები.

— არა, არ მშინია, — ნაიჩურჩულა ქალბატონი და ვარდების თაიგულით თავჩაქინდული დაიღუფდა.

რამდენიმე წუთში ბაღის ქიშკართან იდგა. შადრევნის რკვევლე გაშენებულ ყავილნარში თეთრი ვარდებიც ეგულუბოდა. ნაცნობ ხეივანში შევიდა, სადაც ათივლე წუთის წინათ იდგა რიტასთან ერთად. ქაღალის ჩრდილქვეშ შეიკვდა, ყველნარს შეგულე თვალს და ირგვლეე მოიშინებდა. ყველინარში თეთრი ვარდი არ ჩანდა. რომ ყფილიყო, მივარის შეუქი გასცემდა. ნითელი ვარდები იყო, მხოლოდ ნითელი... უნებურად ტოტი შეტტხვა თერთმეტი ყველის, მაგრამ კვლავ უნახვლტა თითზე და გონს მოვიდა. ნატყენი თითი პირში იტყავა, მეორე ხელით კი მოტბილი ტოტს მისწავდა. ახლად დაეჭირდა, რამ მოგვლიტ ტოტი, რას იფიქრებდა დედა ნითელი ვარდის დანახავტა... და ათასგზის დაწყველა ის კანონი, რომელიც მხოლოდ ნითელ ვარდს თვლიდა სიყვარულის სიმბოლოდ. ნიტავ ვინ მოვიგონა, ვინ დააწყა ეს უღმერთო კანონი?!

ვარდები ჩაიღო უბუბი. ქურდივით ამოვიდა ბაღიდან და სახლისკენ გასწავა ქაჩრი ნახავითა.

დედა ელოდა, საცოდავი, ტანჯული დედა... ლეონის მამა ფრინველზე ნავიდა, ჩვილი ბავშვი დატოტვა ახალგაზრდა კოცლს... მამა მინ აღარ დაბრუნებულა დამაშინა და ახალგაზრდა დედის ბეური ჰყავდა ხელის მიხიზონელი, მაგრამ შეიღს მამინაცალი არ დააყენა თავზე...

მხოლოდ დევის შეშფოთებულმა ხმამ გამოარკვია ლეონი ფიქრებიდან. გამოარკვია და გააქვავა კიდევ. მიხედა, რომ სახლს უახლოვებოდა.

— სადა ხარ, ლეონ? — დაგვიტყვე ხალხი მხოლოდინით, თვალბი დავგანყავა შენი გზისქვე ყურებით. სად იყავი?.. რა მოხდა?..

დედა იყო, შეშფოთებული დედა... თავშიშველი მიდიდა შეილისკენ. ნაივე უნებნად, თეთრი თმას, უფრიალებდა შავი კანის კალთისა. შვიდა, ლეონს მოგვინა, თითქმის რაღაცისგან დაიფარა შვილი, მერე კი უტტბათ მოუშვა და აქვირდებდა.

— დედა, მაგივიანხდა, კერ ემოვეე თეთრი ვარდები, — ძლივს ამოიღულულა ლეონმა და ნითელი ვარდების ტოტი მიაწავდა.

— ჩემო სულელი ბიჭო, გაუნყრა დედა. მის ხმაში ნალექლივ იგრინო შეიღსა და სიხარულიც, თვალი დაუდგეს ვარდებს, მე შენს ლინდინში დაიღულიე...

საქართველო

ო, საქართველო, მომკვებს მე შენს საყურთხველზე
ეს ჩემი გული, ანთებული სიყვარულითა,
მსურს შენს გმირობას, შენს მშვენებას, შენს უკმურსკვეველ მზეს
უფობრა სიმღერა, წამოსული გულის გულიდან.

წრფელი ლექსებით მსურს ვუმღერო დინკად და კრძალვით
შენს სვებლს, შენგან გამოვლილ გზებს, ბრძოლებს მთავართა,
უნდა გვესმოდეს იმ წარსულის ძახილი მძლავრი
ჩვენც, ჩვენს შვილებსაც, ჩვენს შორეულ შთამომავალთაც.

საუწყუნთა წიაღშია საწყისი მიწი,
ცაჲ აწვილ მთების ლეგენდებში, სუნთქვაში ემთა,
თებერვლის იმ დღის ელვაშია, მარადი ნისლი
რომ მომოვანდა და ანდერძი აუგო ზამთარს.

მასში ცხოვრების სიმართლეა დაძვრეული,
მასში წინააღრთ ღირსებაა ჩაუქრობელი,
მასში ანთია ცეცხლი სიბოღალუდელი,
ჩემთვისაც ასე მშობლიურად ახლობელი.

მე მასში ჩემი მამა-პაპის არდილიაც ვცედავ,
მე მასში ბრძენი საიათ-ნოვას სიტყუებაც მესმის,
მე მასში ჩემი გაზაფხულის უჭრუნველ დღეთა
ურთხევაც, პირველი სიყვარულიც, პირველი ლექსიც.

მასშია ჩემი მაჩისცემაც, ლტოლვაც ცხოველი:
ციცხოვრო, შეკვჩნა, წრფელი გულით ვეძიო, ვპოვო,
ვყო სინათლის მოდარაჩე დაუტყრობელი,
კვენად სიმართლე და სიყეთ ვადიდო მხოლოდ.

ო, საქართველო, სხინვათლო ადგილის დედაც,
ახლთა ძმობის და სიყვარულის დილო ოჯახო,
მე შენში ვხედავ სიღაღეს მომავლის დღეთა,
მე შენში დიდი ისტორიის ვიხმენ მომახლს.

როგორ ოქნება შენს გმირობას, შენს უკმურსკვეველ მზეს,
არ ეუახბა ლქსი, წამოსული გულის გულიდან,
ამიტომ მომკვებს შე შენს წმინდა საყურთხველზე
ეს ჩემი გული, ანთებული სიყვარულთა.

ოჯკვჩნა თი08ურპე ჯანაბლაზანილაშა.

გულოცავთ!

უკრაინის საზღვარს პირველად გახცდა უკრაინის თეატრალური
საზოგადოების ლაურეატის დილომი, რომელიც საქართველოს სსრ
ხელოვნების დასახურებულ მოღვაწეს, ხელოვნებობმცოდნეობის
დოქტორს, პროფესორ ნადია შალუტაშვილს გადაეცა.

შემოქმედებითი კონტაქტებით შედღებებულნი დრმა ფესვები
აქვს ქართული და უკრაინული თეატრების ურთიერთობას. ამ საქ-
მეში დიდი ნადია შალუტაშვილის წვლილი.

ამ საპატიო ჩიღლისაქენ მიმავალი გზა ხანგრძლივი და შრომა-
ტევადი გამოდგა. თბილისში, მოსკოვში, კიევიში, ხარკოვში, ლვო-
ვში შეკვლული მღღარი საარქეო მასალები... ხშირი კონტაქტები
უკრაინული თეატრის მოღვაწეებთან: წიგნები ქართული, რუსული,
უკრაინული, სიმზური თეატრების განვითარებაზე; წერალები
სამკითია მსახიობების შემოქმედებაზე; პედაგოგური მიღწევებია
თეატრალური ინსტრუქტორი.

„აკავი ხორავა და უკრაინა“, „ზანოეცვა და საქართველო“,
„ამბეტელი და უკრაინა“, „ა კონენიტი და საქართველო“, მო-
ზოგრაფიები: „მეგობრობის გზები“, „ა ოსტროვსკი ქართულ სცე-
ნაზე“, „ა ქავაქაძის უნობი წერილები თეატრის შესახებ“,
„მები ზანდუელები — სანდუოევი“, აი ახარული სია იმ წაწ-
რომებისა, რისთვისაც ქართულმა ხელოვნებამაცოდნე უკრაინის
სიქნია მოიპოვა.

რამდენიმე წლის წინათ, ქართველი მეცნიერს წიგნი „დიდი
მეგობრობის ფურცლები“ უკრაინაში გამოცა რუსულ ენაზე.

წლეულს თბილისში და კიევიში გამოდის ნ. შალუტაშვილის მო-
ნოგრაფია ქართული და უკრაინული თეატრების შემოქმედებით
ურთიერთობაზე.

ფურნალ „საქართველოს კალის“ რედაქციის კოლექტივი, მისი
მრავალათიანი მეთხველი, უფრნაობს რეპუტაციის წევრს ნადია
შალუტაშვილს გულითადად ულოცავს ამ ღირსეულ ჩიღლის და
კვეთავაც ახალ-ახალ შემოქმედების წარმატებებს უსურვებს.

უნდა ვახსატო...

მინის სტუმრობა

ისე ლამაზად გაიწედა წელს,
ისე ლამაზად აინთო დღისა...
დე. არახოდენ არ იყოს წყნა...
დე. არახოდენ იზაროს ჩრდილში...
რადაც უთქმელი იმედი ბრწყინავ...
ამოწოდინენ ყვაილი მწერტიდა...
ნიათა სუნთქვა შთაბერა თიქოის...
აღმაღ შენც ფიზილი...
ზედავ? სარემლიან
შისი ქარა სცვივა,
ეს მე ვარ... შენთან შემოველ სხივად,
უნდა დახატო წუგეში, შეგბა...
უნდა დახატო ფაქიზად, ურთხილად...
ისე კდემით რომ გაუჩენდა წელს,
ისე ღებნით რომ აინთო დღისა...

ჩამოდი... თბილისში

აღარ მწერ ბარათებს...
აღარ მწერ ბარათებს...
აღალი, კეთილი ხელით...
აღარ მწერ ბარათებს...
შეწედა, მიმოწერა ჩვენი
ჩემო სანუჯარო ძეგ...
როგორ მიიღია,
როგორ გაფერმკრთალდა
ჩემი უშიდრები ფისბა...
და აბა, უცებ,
შენს ბოლო ნატერფაღთან
კით რადაც დვარბოქო მისკდა...
...ჩამოდი თბილისში...
ჩამოდი ჩემთან,
რომ შენი შემოსვლით
აიგის სახლი...
ჩვენი საგაზრდილო
შევიტებოთ ერთად,
მაამე რაიმე,
იმ ჩემი ხალხის...
ჩამოდი თბილისში,
ჩემს ხალვათ ბინაში,
ჩამოდი დიდი ხნით,
ო, რაჯრ კელი...
რომ გულმა დაღვაროს
(მხოლოდ შენს წინაშე) —
ვრცელი აღხარება, წრფული...
ჩამოდი ჩემთან,
რომ, დადილს, მძინარეს,
სუმაღ გეამბარო შებღღე...
მერც... გაგაცილო,
უმწიველო, მღიმარტ,
და განწორებისას
ავტირდე უცებ...
ჩამოდი, თორემ,
ის ბოლო ივლისი
წამისწამ მანგრეს და მკლავს...
მე ისევე დილის შოთ
მოკელი თბილისში —
შენი ნებიერთი, უმცროსი და...

ლაშა, აქ დაგტოვით გართო?
წამოდი, ჩვენიან ბარემ.
ხალდალივით საწოლო დაგაწვიენ,
სახანს — აბრეშუის თმებს დაგაბნენ,
სახთმულად ბუბუხლის ფერებს დაიღებ,
ჭეხა ცის ცხრა სამრეკლოს კარს გაგიღებ,
ტბილ იავ ნანაში დაგაბნებ,
ფერად ყვაილივით გაგამოიღებ,
მინდოროში მარგალიტად დაგაბნენ,
განახებ ზღვის დღედას, თილისმით გაღაგრებ,
ნიათი გაგიგრილებ მდელარე მქერდს,
ციხარო პირჯვარს დაგწერს, ღულუნა მტრედს,
აბა, აქ დაგტოვით გართო,
წამოდი ჩემთან ბარემ.
გაუჩრებ ღუმეანს, ვარსკვლავებს დაგვიტრე,
ოთახში ფარჩებს დაგიფენ ვარსკვლავებს,
ვარსკვლავ სურნელით ავიგებ ოთახს,
კედელს კურებს დაფნის ფოთლებით მოვრთავ,
მოგაწვიენ ვეღა სურვილის ამღერ ღმერთს,
აგინთებ ფერებში ყველაზე ლამაზ ფერს,
ზეფირს შევთხოვ და ზეცაში ავაფერენს,
ო, არ გაუწენებ, არახოდენ არაფერს,
მაისო, არ დარჩე გართო,
წამოდი ჩემთან ბარემ;
თვლებში სხარბულის ნაქერწყლებს ავიბოებ,
სულს თიერი ღრუბელივით ცის თალზე გაგიფენ,
დარდის და წალებით ბუნებებს გაგიტოვავ,
თუ სადმე წაიბნის ღრუბელი გაგიტოვავ,
ქართი გაღაგრედავ, დღის სინათლით მოვკვავ
აბა, აქ დაგტოვით გართო?
წამოდი ჩემთან ბარემ.
უშიშრად გატარებ უშთაბეჭდის ბეწვის ბიღზე,
ხელთ არ მოგაიკლებ ღვინით სავსე თასსა
და ლექების წაგნებს.
ოქროსფერ ნარიწყების ტევრეო გაიცნებენ,
წამო, თავად ნახავ ათას რაბ საოცრებებს.
მაისო, არ დაგტოვებ გართო,
წავიდეთ ჩემთან ბარემ,
სიღინ არ მოგიტან ზეთისხილის ტობებს,
აღიონის ცვარდაკრილი აფისფერ ტიტებს,
ღლით კვლავ სურნელით სამწიქლოსღ მოგართავ,
შენ ისევე წაივითავ ღლიას, შოთას,
პეტეფის „მთავარბარ“ დაგწავავს და დაგფერფრავავს
მოდა, მოი, ასე შეგვხვდებით ცას ფერმკრთალს.
წამო, მა ტყარა, საღვური სულს ჩემს
შენად მიიღე, გართო რაბომ რჩები?

მე ვზივარ ახლა
დედაჩემის საფლავთან სკამზე,
და ერთი რამე მლორე მადარბებს:
მეც რომ მოკვდები,
დედაჩემის საფლავზე მერც,
ვიწაღ მოვა და მოურწუვს ვარსლებს...

დღეს მე ვერ მოვალ დიღო ხელმწიფეც,
თუმცა რომ მიწვევო, სხარბულით
ცაში გაავფრინო,
ვერ მოვატყუებ მეზობლის პატარა ვიგოს;
ფერად ფანქრებს და ბუბუხებს დაგვირდო.

აბაგლარი ხელოვანი

თავს არამედ ცილობას ვერაფერს არ შეეძინა. მისი პოეზია ხელმოკლე არ იქნა. მისი მუშაობები შეიცავს აბაგლარის მიმართებს ერთი და იგივე ისტორიული კუთხების მხატვრულ ასახვას განსაკუთრებით სიმბოლი და ლირიული განწყობილებით აცოცხლებს მცხეთისა და მისი შემოგარენის სურათებს ჩვენს წინაშე „ქვარი დაში“ აქ თითქოს უველაფერი გარანდებულა გარინდელთა შოლტარკო. შოვერსხლისფერი ცა. შინა. ბაღები და შორი პლანი დახლებული ჭრის მონასტრის დიდებულ ნაგებობა ირვლივ. თითქოს უველაფერი რაღაც თავისებური სუნქვი ცოცხლობს და მავურების შტავა ისტორიულ შრეში იყარგება ამ სერიიდან შეგვიძლია გავიხსენოთ ირი „ქვარია“. ერთი — იტოლდური ხასიათის. შერთე — ფართო პანორამულ ასახვებში ვადა წავატოლო.

ჩარამ კელაპტივილის პირველი გაჩენა შეუმჩნეველი არ დარჩენილა ხელოვნების მოყვარულთათვის ერთხმად იქნა აღიარებული მისი საღვთის ფერადი ნებისა და მშვენიერება აღნიშნული იყო ისიც რომ მხატვარი კალი დაქილდობილი ვახლდათ მაალი გემოვნებით და არც პროფესიული ოსტატობა აღტობდა.

მ. კელაპტივილის შემოქმედება, შეიძლება არის დავაწირებული რეალობის პრინციპებთან, ძირითადად კი განისაზღვრება ნატურმორტიოთა და პერსონა ტილოზე — „ნატურმორტი გორელი ხილი“ მხატვარი ასახავს გორის რაიონში მოწეული ხილის სიუხვს. თითოეული მათგანი დაწერილია მსუუე ფერებით. განსაკუთრებით თვალს ხილავს და გულს ახარებს გორელი აგების რბილი, ზვედრდივანი ფაქტურა მუხუხედავად იმისა, რომ ეს ტილო ნატურმორტი გახლავთ, იგი დაწერილია ქართული ჰეივების, კერძოდ ქალქ გორის ფონზე და ორგანულად არის შერწყმული ნატურმორტი ექვზთან. ასევე ხანტერესოდ გამოიურება ფართოპლანინი ტილო — „ნატურმორტი ალაიანის ფონზე“; ხილი სავსე ვარგისს, შემოდგომის პრელი ფერებით აღსავსე, შიგადაშე შეპარავა შის სინათლე და შოლიანობაში საოცრად ნაზი, პოეტური სხატრველი მოსახს.

გულგრილად ვერ ჩაველის მხანველი ისეთ ანაშევერს, როგორცაა „სხვადასხვა უდრის ცოში“ სხვათშორის, ეს პანი 1951 წელს ექსპონირებული იყო საკავშირო გამოფენაზე და სათანადო მოწონება და მსახვარი ამ ტილოს შექმნას წინ არმდენათ ნატურმორტი უძლიერა მხატვარი დაუღალავად შეტოვანისათვის დამახასიათებელი შემოქმედებითი ეინით სულ ახალ

ახალ ეტიოდებს ქმნიდა და ბოლოს ავიკიდებ შიდაწია შიხანს ეს გახლდათ ქეშარიტად რეალისტური და მხატვრულად რთული კომპოზიცია, რომელიც მხანველი-სათვის იოლად მისაწვდომი და სასიამოვნო იყო.

მ. კელაპტივილის უამრავი ნატურმორტი აქვს შესრულებული, რომელთა უმეტესობა მანობის სახით ჩვენი ქვეყნის სხვადასხვა ქალაქების მუხუხეზებსა და საჯარო თავშეყრის ადგილებზე დატოვლია ამ ნატურმორტებში ერთმანეთს ენაცვლებიან ვარდები და გვირდები, პორტუნები და შავნოლები, შიხაები და იასმნები... ახლა ხილითა ქება აჯარ იციოთავთ? ავტორი მაალი პროფესიული ოსტატობით ზერს თითოეულ ნატურმორტს და მავურების წინაშე თითქოს ახლად დაქრფული ხილი თუ უვაკილითა კონს თავისი არამბიტიო და ნაზი სურნელით.

მხანველითა ურადლებას იყრობს შრავალფიფორანი ენარული სურათი „რთველი“ აქ ცხოვრებისეული დამაჩერებლობით არის მოცემული შობის ზეიმის განწყობილება ამასთანავე მხატვარი პროფესიული ოსტატობით იძლევა ქართველი გლხეკის ეროვნულ ხასიათს და წესჩვეულებას. სურათში ვადაწრეულია ტრადიციული ქართული რთველის სიდაიდა და სიღამაზე.

მ. კელაპტივილის შემოქმედებაში არანაკლები ავილი აქვს დათმობილი აჩქობატურულ პერსაებებს წლების შანძილზე იგი დიდი სიყვარულითა ქმნიდა ჩვენი ძველებს ცუხად სურათებს კოლორიტული „შობისღეგის მონასტერი“, „ქვარია“, „ბელონი“ ამ ნამუშევრებში მხატვარი დტალებს ზუტც დამუშავებს კი არ მიმარ.

ფერწერულ ტილოებში — „რაკალეჩხე მის გზა“, „სვანეთი“ „დარალიის ზეობა“, „ლიკანი“, „თბილისი“, „რაქის სიხაგი“ მხატვარი არსად არ დაუტოვს თავისი შემოქმედების რეალისტურ პრინციპებს. რის გამოც თითოეული სურათი სავსეა ცხოვრებისეული სიბოთითი და დამაჩერებლობით ღამაშე, პოეტურად ამაღლებულ გამაში დაწერული ზამთრის სიხაებში წავიერსა და ბაქურაინში.

მ. კელაპტივილმა უკვე 18 წელს დაწერა „ნატურმორტი“ ხასიათი, კვლავ ახალგაზრდულია მის კვლავ მავალი შემოქმედებითი ეგება და ოცნება გაჩნია დაეკლოცოს მარკენა ამ ამგაარი ხელოვანისათვის.

ნაზი ელიაშვილი

მარიამ კვლავტრიშვილის
ფერწერული ნაშუუერები

ირინე გაგუა

ირინე გაგუა იმ მხატვართაგანია, თავიდანვე რომ მოსდებოდა სამუშაოს აღქმის საკუთარი უნარი, გადმოცემის თავისთავადი ფორმები, შემოქმედების დაუსტრომელი, მპიტიებელი ტექნიკამენტა.

საქართველო, მისი ისტორია და კულტურა, არქიტექტურის ძეგლები და, თვარჯიშური ცხოვრება ბავშვობიდანვე იყო მისი სულიერი სამუშაოს განუყოფელი ნაწილი. და აი ახე ჩამოუვლიდა ი. გაგუა, როგორც შემოქმედ.

1946 წელს ირინე გაგუამ თბილისის კონსერვატორია დაამთავრა და იქიდან მოყოლიბული ლიტერატურა და მუშაობის მუსიკალურ სკოლაში იმავე წელს დაიწყო ლექცია, ხორცი შეასა ბავშვობის გაუნფლებელი სურვილს და ინსტრუმენტა და სახეითი ხელსაწყოების ენაზე გადმოცემა თავისი დამოუკიდებელი გარესამუშაოების, ენაზე თავისი ადგილი ცხოვრებაში, ნამუშევრებში რაც შეიძლება ბაბოინოლიად შედგება ერთმანეთისთვის შესვლა და ფერწერა, — მაღლა კიდევ მიჯანს.

მუსიკას (ვიოლინის, ბასის, ქართული ხალხური მუსიკის) ქართული ფრესკას, სახლავის ქვების ქანდაკების, ძველი ტარების კედლებზე გამოსახულ რელიეფებს, ფილოსოფიას — მხატვარი მძაფრად შეუგრძნობს.

1958 წელს ი. გაგუას შემოქმედებამ კიდევ ერთი მიმდინამე განიცადა: ეს იყო იუკანეთის ხალხების კულტურის, შორეული, ათასობით კილომეტრზე გაბნეული უცნაულების რთული, მრავალფეროვანი სამუშაოს გაცნობა, იმ სახეობის, ფესვების პოპულარული სიღრმეში რომ აქვს გადგომლი.

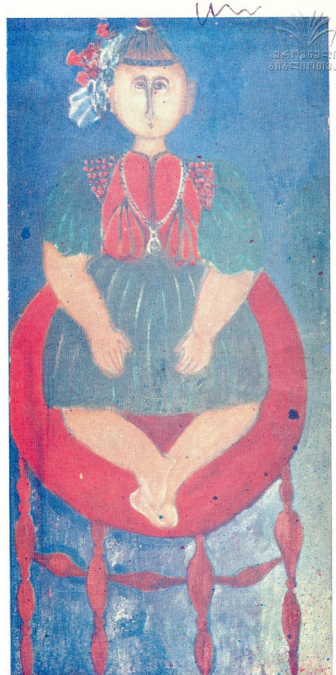
ი. გაგუა თავისი შემოქმედებითი მანე-

რით შუა საუკუნეების ისტორია მოაშინებდას, რულუნებას, მათი შრომის დაუსტრომელი და გულმოდგინე ხასიათის ენათმეცნიერება მისი გამომსახველობითი, მხატვრული ენა გამსჭვალულა მრავალმხრივი სიმბოლოებით და; არქიტექტურის შტრიხი, ფუქსის არქიტექტურის მისმა მის ნამუშევრებში შემთხვევითი არ აარს.

ყოველი თავისი ნაწარმოები მხატვრის გარკვეული მასალით ესახება (ტილო, მუყაო, ქაღალდი) მისი ტექნიკაც ასეთივე მრავალმხრივია: ზეთის საღებავები, ტემპერა, ფანქარი, ტუში, ცვილის ფანქრები.

ირინე გაგუა ქმნის მკვირე ზომის ნატურმორტებს, პეიზაჟებს, პორტრეტებსა და კომპოზიციებს, რომლებიც მინიმისტურით, მკვირე დეკორატიულობით ძლიერ შთაბეჭდილებას ახდენს მხატვრულ შუაგანხორციელება შესაძლებელია ვიტარებებს, მოზაიკური პანოების, კედლის მხატვრობის, გემბუნების სახით. ირინე გაგუას ფერწერაში ლერჯი, იმსფერი, წითელი, მწვანე ტონები სჭარბობს, რომლებიც კოლორიტის მძაფრ ემოციურობის შთაბეჭდილებას ქმნის ემოციურობა, განწეობა მხატვრის შემოქმედების შთაქარი თვისებებია. მისი საქართველოს შთების პეიზაჟები, ნატურმორტები და პორტრეტები პოეტური, ღრმად ეროვნული ქმნილებებია.

ი. გაგუას, როგორც მხატვრის, თავისი თავისისმცემლები ჰყავს. დიანტერესებულ მათურებულ შესაძლებლობა ჰქონდა პერსონალურ გამოფენებზე მისი ნამუშევრების შეფასებასა ეს გამოფენები მოიწვეო — მეცნიერება სახლში (ქ ღებანა, 1972 წ.); „კოსტინის“ სახლში (1977 წ.) და ხელოვნების მუშავთა სახლში (თბილისი, 1977 წ.).

ი. გაგუა თითქმის ყველა რესპუბლიკურ და საკავშირო გამოფენაში მონაწილეობს. აქვს მრავალი დიპლომი.

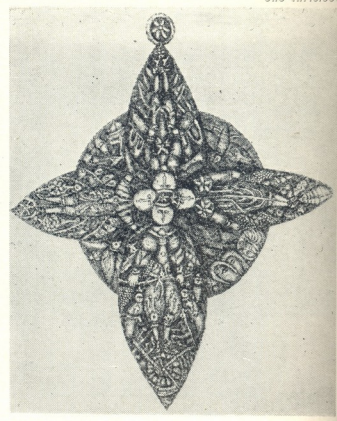
ი. გაგუას შემოქმედების თუქანისმცემელთა შორის არიან მუსიკოსები, პოეტები, მხატვრები. აი რამდენიმე აწერი, რომლებიც ნაოლად და ხატონად გვიხსოვთეს ქართველი მხატვრის შემოქმედებას: „ი. გაგუას ფერწერა გაერებულა მუსიკით“; „ი. გაგუას ნახატებში ჩაქსოვილი შინაგანი სამუშაო გაქაღობებს, ყველაფერში ადამიანი და მხატვარი გვიცხვენება“; „ბევრი, ძალზე ბევრი რამ ცარე, მრავალსმქმელი და ადამიანურა ი. გაგუას ნამუშევრებში“; „ი. გაგუას ნაწარმოებები ადამიანის არსის ყველაზე აღმშალი, კოსმოსური სიღრმეებიდან იხადება“.

ბოლო წლების ნამუშევრებში თავს ირინე მხატვრის გრაფიკული ფურცლებით გატაცება.

სა.ხ. მოცილოლა, სიმბოლოებია. — აი ის მხატვრული ფორმა, რომლითაც ი. გაგუას ნამუშევრები გამოირჩევა და ატყვევებს მათურებულს. სამუშაოა საქართველოს 40 წლისთავისადმი მიძღვნილი შრომისმთავარი თვითმქმელი მხატვრული შემოქმედების რესპუბლიკური ოლიმპიადის ლაურეატობა, რომელიც ეტლახან მინიჭა ი. გაგუას, ნიჭიერი ქალის მოძაგალი წარმატებების ნაწინდარია.

ირინე გაგუას

სერიიდან „საპროტელო“

„ჩვენს სოციალისტურ საზოგადოებაში ინტერნაციონალური არ არსებობს პატრიოტული პარკი, ხელო პატრიოტული, უთუოდ ვუწინსვით ინტერნაციონალური“.

ბ. შვიპარღნაძე

საზოგადოებრივი უნივერსიტეტი

ქართული ენის კაბინეტი ძველი გიმნაზიუმების საფეოლოებითა და სამაგურებით გამოირჩევიან წრის წევრები, მაგრამ მარტო ეს აქტივი როდი ელის ტასო ასათიანის გამოჩენას, როგორც ტბილ-მოუბარ, გულახსნელი მოძღვრებით შეხვედრას. მერხებს უსხვანდ მერვე კლასის ინტერნაციონალური ოჯახის წევრები — სომხები, რუსი, უკრაინელი, ქურთი ეზანელები, — ისინი რუსული სექტორის მოსწავლეები არიან, მაგრამ მათთვის ერთ-ერთ საყვარელ საგნად ქართული ენა გადაუტყველა გამოცდილ პედაგოგს, რომელსაც მუდმივ თავის პატრიოტულ საქმიანობაში აქტიურად ეხმარება სკოლის დირექტორი ნ. სოსელია და მთელი პედაგოგიური კოლექტივი.

გაკვეთილის თემა სულხან-საბა ორბელიანის იგავი „ქუნი და იქორ“ გახლდათ, ამას თან ერთვის ზედსარავი სახელის შესწავლა. იგავის შინაარსის გაცნობა, ლექსიკური მარაგის გამოდრება, პოლითანხმობიანი და პოლონიზობიანი ზედსარავი სახელების არსებითიანი ბრუნება მიზნად დაესახა 45 წუთის მანძილზე მასწავლებელს. ეს კომბინირებული გაკვეთილი იყო, მრავალასპექტიანი, მრავალეფორვაზი, რთული, ახალი მეთოდური ხერხებით, თვალსაჩინოებით საესე და ამავე დროს ძალზე ინდივიდუალური, შემოქმედებითი და განსხვავებული.

ენობრივ ვარჯიშს მასწავლებელი ფუნდამენტურ ლიტერატურული ტექსტის შესწავლას აკეთებს, კლასს აქტიურად აბაძდა კითხვა-პასუხში და ამეორებითება რო-

გორც მწერლის ბიოგრაფიას, ისე ნაწარმი არაკების შინაარსს, იდეას გამოკვლიდა — შეგონებად აქვეყნდა.

საბას ბიოგრაფიამ მისი მოგზაურობის ეპიზოდები და ვახტანგ მეექვსის სახე გააკვიცხდა მსმენელთა თვალწინ. მასწავლებელი გაკვირა ამ დას:

რატომ წავიდა ვახტანგ რუსეთში? სრული იყო პასუხი: ვახტანგ მეექვსე რუსეთში იმიტომ წავიდა, რომ საქართველოში რთული პოლიტიკური ვითარება იყო და იგი იძულებული გახდა თავი შეეფარებინა ქრისტიანული რუსეთისათვის, რომელთან დაკავშირება თურქ-ოსმალთა უღლისაგან იხსნიდა მამულს.

— როდის და რომელი გზით წავიდა ვახტანგ რუსეთში?

— ვინ და როდის გაკვირა ვახტანგის გეგმა? — ერთმანეთს მიჰყვებოდა შეკითხვები და კლასმა კარგად იცოდა, რომ 257 წლის შემდეგ, 1981 წლის 15 ივლისს ეს გზა გაიმეორა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის გეოგრაფიის ინსტიტუტის თანამშრომელთა ექსპედიციამ შვიდი კაცი შემადგენლობით. მათ ეს გადასავლა საქართველოს რუსეთთან შეერთების მე-200 წლისთავს მიუძღვნეს.

ხელთ ნახატ რუკებ მოიხატა მარშრუტი, ერთმანეთს ეხიდასკომი ჩართო, გამოჩნდა გეოგრაფიკული ტრაქტატი, ქრეულ მწერის ხელმოწერა.

მოსწავლეებმა გააგრძელეს საუბარი კითხვებზე და ასე შეაფასეს ტრაქტატი:

— ამ ხელშეკრულებამ ქართველი ხალხი ფიზიკურ განადგურებად გადაარჩინა.

— ახლა როგორ გრძელდება ეს მეგობრული ურთიერთობა? — კვლავ გაიხსნა ტ ასათიანის ხმა.

ოდნავ უჭირს მაღალ ქაბუტს ქართული თანხმობების გამოთქმა, აქცენტოვ ტყუობა, მაგრამ გამართულად, აზრიანად მოუგებს:

— მეფე ერეკლე მეორის ეს ნაბიჯი ხნულში ჩავარდნილი მარცვლი იყო, რომელზეც აღმოცენდა ქართველი და რუსი ხალხების მეგობრობა. ამ მეგობრობით ჩვენი რესპუბლიკა ყველა მოძმე რესპუბლიკასთან არის დაკავშირებული, ასეთმა გრძნობამ გადაარჩინა ჩვენი სამშობლო — საბჭოთა კავშირის პრინციპლანი ფაშისტისაგან!

— რას ამბობთ კოვთა რუსთაველი მეგობრობაზე?

— „ბოი მოყვარეს არ ეძებს, იგი თავი-სა მტერი“ და „ხმს მოყვარე მოყვრისათვის...“

— მეგობრობის ძალაზე რა რჩევა-დარიგება მისცა საბა-სულხანის ბრძენმა მეფემ თავის ვაჟებს?

— მან 30 ისარი მოზიდა და ვერ გატეხა, შეეფედა დაავალკევა და თითოთიოდ ყველა დაამტკიცა...

— როდის გამოჩნდა განსაკუთრებით საბჭოთა ხალხის ერთობის ძალა?

— საბჭოთა ხალხის ერთობის ძალა განსაკუთრებულად დიდ სამშულო ომში გამოჩნდა — თამბაქ და ამთავდ მოუგო გოგონამ. აი, აქ მასწავლებელი გაკვე-

თიღვე დამსწრე თმაქალარა სტუმარს მი-
გურბუდა და კლასს ამცნო:

— გავეცებო, ჩვენ დღეს გავეციოლზე
გვესწრება ცოცხალი მონაწილე ამ მეგობ-
რობისა, მცირე მინის გმირი, მცხეთის
რვანლიანი სკოლის დირექტორი, ლ. ი.
ბრუნევის წიგნის „მცირე მინის“ ერთ-
ერთი პერსონაჟი შალვა თათარაშვილი.

კლასს მოკრძალებული სიჩურე დაეფუ-
და, ეს პაუზა ათასობით ტაშის გრავლს
უღრმდა. ბრვე ვაგვიცი წამოიშარა მერ-
ხებს შორის, გაიღმა და ისევე ჩემად
დაჯდა... გავეციოლი გაგრძელდა.

მასწავლებელმა წიგნი გადაფურცლა და
ქართული მეცაევის კიდევ ერთი არაკი
ნაუკითხა მოსწავლეებს...

იმ ერთ დღეს, იმ 45 წუთს, რა თქმა
უნდა, წინამორბედი დღეებიც ახლდა და
მყოფადის საფუძვლადანი იმედებიც. დიას,
ტასო ასათიანმა შეშლო პირველი ღირ-
სეული მავალითი მიცვა არაქართული
სკოლების ქართული ენის მასწავლებელ-
ობისათვის. მას გამოცდილი და ერუდუ-
ტული „ზორკანახევიც“ შეჯვდა ამ გან-
ზრახვის ხორკისქსახმელად. აუღმდორი-
აც მათი მუშეკობით ფართო აღმოჩნდა,
რეზონანსი — ვრცელი. ღირ რესპუბლიკ-
ურ გავეციოლზე დასასწრებლად ჩამოვი-
დნენ ბათუმიდან, რუსთვიდან, ნალკი-
დან, მცხეთიდან და განაალებლის სამიწის-
ტრის ინსპექტორს უფროსმა თ. ჩუბინიძემ,
რესპუბლიკური მეთოდური ცენტრის დი-
რექტორის მოადგილემ გ. გოგატიძემ, დე-
დაქალაქის მეთოდისტმა ლ. ვერულაშვილ-
მა, მასწავლებელთა დახელოვნების ცენტ-
რალური ინსპექტორს მეცნიერმა მუშაქმა
ნ. ხოჭოვაძემ და სხვებმა ტ. ასათიანის
მიერ კლასში დანერგულ ხუთ წუთიანი ერთ-
თი შეჯვარებულნი დიდი ბუთონებიც მოუ-
მატეს, რომელიც ერთობლივად ეკუთვნო-
დათ საგნის მასწავლებლებს, თბილისის
მე-უ საშუალო სკოლას და მათს ვეცრდით
მდგომ კოლეგებს.

გულსახსნი იყვნენ მასწავლებელთა
დახელოვნების ცენტრალური ინსპექტო-
რის ქართული ენის კათედრის გამგე ვერ-
გულდამაშვილი და რესპუბლიკის მეთო-
დური ცენტრის არაქართული სკოლების
ქართული ენის მეთოდისტი თამარ ციხი-
სული. ისინი ხომ კარგა ხანია ტ. ასათი-
ანთან ერთად ნაბიჯ-ნაბიჯ ამზადებდნენ
ამ ღირ საშადალითი მეთოდურ-პრაქ-
ტიკულ დახმარებას. კამათობდნენ, სწო-
ჯადდნენ ვაგვმა-კონსპექტში ყოველ მო-
მენტს, მოქცეუბით ამზადებდნენ ემო-
ციურ-მხატვრული აღმზრდელითი ქვე-
ტექსტებით დატვირთულ კითხვა-პასუხებს
და... და ფორმობდნენ ყველაზე უმოთა-
ვრესიუ როგორ ექცევათ ქართული ენა ინ-
ტერნაციონალიზმის, პოლიანიზმის შუამავ-
დად, ქართული სულის, კულტურის ელ-
ჩად ყოველი არაქართული ბავშვის გო-
ვლის პირობინისათვის. ეს არიბებდა
მათს განზრახვას ღრმა აზრსა და მეთო-
დებს, შემოქმედების პოტენციალს.

მეხსენებოდა

მარკავერი

მესხეთის მთებში არის ერთი პატარა
ქეთიკორის სახლი, დაბალი, სვეტებიანი
სახეობით. იქვე, ახლოს ჩამოედინება ცოცი,
კამკამა წყარო. წყაროს გვერდით სა-
ქონლის საველე სადგომია, ბალახით
აბიბინებულ, ოღნვე დამრეცი მდელოე-
ბით.

ამ პატარა სახლის ბინადარი შვიდიო-
დე მწვემსი და ათიოდე სიცოცხელი ხავ-
სი, ცქრიალა გოგონა გახლავთ, ყოველ-
თვის მოკლასკინი და მზიარული, ფერი-
ბეგივით რომ დაჰპატრონებანი ალბურ
მყუდროებას. ტყუილად ეთ არ ამო-
ბენ მუსხლები: ზინზობის მთებში გო-
გოების სიცოცხესი თუ შენდა, ძრო-
ხები, მამიწვე დაუმრებათო, გოგონები
არა, თვითონ მესხეთის მთები შეეჩვენენ
გოგონებს, მათმა მზიარულებამ მუსხის
გაკაოლ მთების მარადიულ
მღვდარებასა.

მაგარამ, ამ უკაცრიელ მთებში ყოველ-
თვის მზიანი და სააბო როდია.
მარამან, ზაფხულის პირველ თვეებში გო-
გონებს ხშირად კოკსპირულ წვიმებსა
და ქარიშხლიან დღეებში უხდებოდათ
მუშაობა...

ერთ ღამეს კი ჯოჯოხეთიერი წყვილიც
ჩამოწვა. ჯერ იყო და ქვედა-ქუხილმა
აიკოლ იქაურობა, მოქუფრული ღრუბ-
ლები მთებში და მთებს შორის აზორდა
და აფორიქადა, შერე მოულოდნელად
მდგომი ქარი ამოვარდა. მესხეთის მთებს
გამორეკოლა და ჩამრეცილი ფერდ-
ობებთან ჩაჯახლებული ღრუბლები ამო-
ყარა, ამომშადა და აანიოჯა.

იღვა პატარა, ათრიოლუბული სახლი,
საჩების მოძებიც ამ სახლივით თრთო-
დნენ და თახთახებდნენ. პატარა თახთში
ათი წყვილი თვალნი მთებუჯვ ვარსკლავ-
ქვარავით ციმციმებდა. არავის ეძინა.

ჭკაჭკვით ბუჭტავდა ნავთქარა.

— არ შეშინდეთ, გოგონაო! — გაიხმა
გვერდითა თახიდან.

— მამაჩემი! — ჩაიდუნა ღილი,
— არა, მამა, ფიქრი ნუ გაქვს.
— არ შეშინდეთ, ველო, ამ წყულმა
ქარიშხალმა სულ გაგვეჩვენა, ხან ატი-
რებულ ქალად მოგვეჩვენა, ხან მტლების
ყვილმა შეგს მისი ქრლავა, ხანც გე-
გონება, ქვესწელიდან ამორიანლებული
ფასქუნავია.

— იღრინოს, ჩვენ რას გვიშლის! —
გულმხმინდად შეუბახსა ღილი, — ერთი
მსაჭირებს, მტობები არ დაფურთხოს
ამ ევრანამა.

— ახლანაც ვიყავი, ღილი, ძროხებთან,
ისე მადიანად ციხნებნაში, თითქოს
არაფერი ხდებოდა! — გაიხმა კისის ხმა.

მესხეთის მთებში როგორც იქნა მწე-
დი, მაგარამ ცრიატი დილა გათრდა.
მწვემებს უთუნია გავეციოლი ძროხები
საძიარება და ახლა უკან აბრუნებდნენ
ღილის წელსა.

სახსახა მდელიზე 150 ძროხა შეწინ-
ლოყ და ხალისიანად მიირთმევდნენ ქა-
ტის. თურმე ქატის იმიტომ აქმევდნენ
გოგონებს, რომ პირუტყვმა წველის
ღრმის ყურადღება მოაღწიოს. ქალოე-
ლები იყვინდა სისწრაფით დაფუსუსუბ-
დნენ ცესებულა ქურჭლები.

საჭიროთი მანქანა სამრევე ქურჭელ
დატვირთული ამოვიდა.

შეჯავა ოქრომელიქიმ რძით სახვე
სალონი მოაბრუნინა.

— რამ დაიკავებ?! — გაბურზადა მა-
ყველა მძღობს.

— არ იცი, რა გზაა? კლდეებში დაე-
ფულ დაკლანოლ თოქს შეგას, ჰოდა, ეს
ჩემი მანქანის მოტორი დაბერდა, წყალ-
დავდა და დაავავევ.

აუთანდლი ახალიცხობი ბიჭია. ერ-
ფულ სოფელ მუსხის საქმეზე ამოვიდა და
ამ თვის ცხოვრების ბედს შეხვდა, შუე-
ყვარდა კიდევ, მაგარამ ცტკა არ იყოს,
კომპარტმენტულ ბრიგადში შევიტოიან-
დნენ. მყავდა თუ ნავიციავა, პირგადის
ერთი საუკეთესო მწველავი მოაკლდაო

დღიდან ითაობირეს, იმხველეს, ბოლოს მავყალა დათინამეს, ადგენ და კოლმურენობის თავმჯდომარეს მიადგინენ — კომკავშირული ბრიგადის წევრს, მავყალა ოქრომღობეს მინის ნაკვეთი უნდა მიეცეთ, როგორც ახალ მეორჯახეს, თორემ ბრიგადა დამოღებაო.

მუხის კოლმურენობის ვამგვობამ მხარი დაუჭირა მათს წინადადებას, ცალკე ოჯახი შექმნა ახალგაზრდა ცოლქმარმა კოლმურენობის საუკეთესო ადამიანს შეეძა. ავთანდილ მეძღვამ თავდადებით შრომობდა, ავტომანქანას ერთი წელით არ აფერხებდა, ახლაც მთებში აქვს საჩრველ კასრება და იქიდან რძით სავსე ჩამოაქვს ქარხანაში.

გოგონებს ეს კომკავშირული ბრიგადა ლილ ინასარიძის ინიციატივით ორი წლის წინათ ჩამოყალიბდა, მაშინ, როცა სახაზუნლო იალღაღებუ კოლმურენობის მწველავები არა შეედა, და სამარცხვინოდ ჩამორჩებოდნენ სედაღობაში. ქალიშვილებმა საშუალო სკოლა დამთავრეს თუ არა, გადამწყვეტს კოლმურენობას მიმხარბოდნენ. უმაღლესში მოწონება არც მერე იქნება გვიან, ახლა მთავარია კოლმურენობას მოვალეობით სამარცხვინო ლეკაო, და ლილ ინასარიძესთან ერთად მთებში წავიდნენ. ისინი ათნი იყვნენ: ნინო და ლალი ინასარიძეები, მარინე, ნათელა, ლუიზა, მავყალა,

ავრაჟინა ოქრომღობეები, მავყალა მიოქრამე, მზია ჯიჩჭველაძე, მანანა მელქაძე.

ორი წლის წინათ კომკავშირული ბრიგადის ცხოვრებაში დიდი სიხარული შემოიჭრა. ამ პატარა სახლში, სადაც გოგონები ცხოვრობენ, ორივე სიხარული ზეითმი აღნიშნეს: მავყალა მისკრამე, რომელიც შრომასთან ერთად საგაულბლო მეცადინეობდა, თბილისის სამედიცინო ინსტიტუტში ჩაირიცხა, ხოლო ნათელა ოქრომღობე თბილისის პუშკინის სახელობის პედაგოგიური ინსტიტუტის სტუდენტი გახდა. მეორე სიხარული კი ის იყო, რომ ლილ ინასარიძე — კომკავშირული ბრიგადის სახელოვანი ბრიგადიერი, კომუნისტური პარტიის წევრობის კანდიდატად მიიღეს. რაკი კომკავშირული ბრიგადა, კომკავშირული ხელმძღვანელიც უნდა მსჯავდესო და ლილ გოგონებს მოეთათობრა, მერე კომკავშირის ორგანიზაციის კრებაზე გაიტანეს საკითხი ხე მწველავთა ბრიგადის ბრიგადირად ერთხმად აირჩიეს ყველასათვის საყვარელი გოგონა — მარინა ოქრომღობე. ლილის თხოვნაც დააკმაყოფილეს, ის კვლავ კომკავშირულ ბრიგადაში დატოვდა. ბრიგადა შეიქმნა. საშუალო სკოლა დამთავრეს თუ არა ნაზი და ნათელა ოქრომღობეებმა, მესხეთის მთებში წამოვიდნენ მწველავებად.

კომკავშირულმა ბრიგადამ მალე მოიპოვა სახელი. კოლმურენობა წლების მანძილზე ვერ ასრულებდა რძის ჩაბარების ვეგვს. თითოეული საფურავე ძროხაზე ათ ლიტრსაც ვერ წველდნენ. სასწაულები მოახდინეს კომკავშირულბემა, რძის სიუხვემ მთელი სოფელი გაახარა, იმ წელიწადს თითოეული საფურავე ძროხაზე 1500 ლიტრი რძე მიიღეს. უფრო გამომარწყინეს გოგონებმა საქმის გრეთვალადა. შარწინა ქვეს თვეში თითოეული ძროხაზე ბრიგადის არცერთ მწველავს არ მუღლია 1200 ლიტრზე ნაკლები რძე.

კომკავშირული ბრიგადაში ამის წინათ დიდი სჯავაბასი ჰქონდათ: რადაც უნდა დაევიჯდეს, რესპუბლიკური პრემიისათვის უნდა ვიბრძოლოთ. ბრიგადირმა მხარი დაუჭირა გოგონებს, რომელთაც ახალი წინადადება წამოაყენეს — ჰოდა ახე გადამწყვეტს, წლის ბოლოს დიდი რაოდენობით ჩააბარნენ რძე და საკავშირო პრემია მოიპოვნენ.

როცა მესხეთის მთებში მზიარულ გოგონებს ნახათ, როცა მათს კისკის გათკრუნებ, მაშინ ისინი მართლაც კვილი ფერიებად მოგვეყვენებათ, რომელთაც დიდი საზრუნავი გასწენიათ.

ბ. ხაჩაშვილი

ლევან მიღორავა

სტუდენტი გიჩი პენიკო

ფელიტონი

„თბოს არ ავიღებ, არაფრითი!“
 რაკი ვანიკოს წამოვრე, —
 დაქდა თათბირად ოჯახი,
 თქვეს: „ჩააბაროს გამოცდა!“
 — „ჩემს შვილს სოფელში რა უნდაა!“
 სხვაზე ნაკლები რისხია?!..
 მაშინ მე მოვეკედი, თუ მავას,
 გადამრბევიო თითხია...“
 თქვა მონადირემ, თუ არა,
 შეტრებას იხე გახედი,
 მამაც, ზეზიაც, ბაბუც
 ვველა აღვიღლე გახვედა!..
 მავრამ უტყროსმა ნინიკომ
 ჰქვიანმა, საზრისისანმა,
 უფროსთა ნათაობირალი
 ვენდრით გაიზარა:
 — „რას ამბობო, ნეტავ თუ
 ნათქვამს ხომ უნდა გაგება?!“
 სად გაგონილა, მითხარით,
 ქვეშაზე ციხის აგება!
 ლოთი-შუთითა ჩემი მმა,
 სასმელს მუტელში იმარბავს,
 წიფნი მის ბელში, პირადად,
 მე არასოდეს მიწახავს!
 — აჰას ვინ ჰქვითავს, ამ ღორჭოს,
 მე რომ მიკითხოს მორაგლი?
 თავს რას დამჩნავის, ეგ ლლამი,
 ვით ავბედითი უორანნი?

გესმით,

განა ყველამ, ვინც გაცურა,
 ცოდნით აილო ქულები?!
 ცოდნის შემცველი წამალი
 არის ტყიცინა ფულბი
 ნინიკომ ღარ ისურვა
 ასეთ თათბირზე დარჩენა...
 თქვა მხოლოდ: — „ახლა სხვა დროა,
 ცოდნით სინჯვენ არსენას“
 ასრულდა ნინოს ნათქვამი,
 სხვეს რომ მიანდანა ახსურდად, —
 სოფელს ვანიკოს ამავე
 სახედისწეროდ დასრულდა!
 მას შემდეგ დარჩნის ქალაქში,
 აგერ, მესუთე წელია, —
 დაბოლოდ-გულამდარეული,
 როგორც უნდობი მგელაო!
 იოლ ცხოვრებას ეწევა,
 არ უნდა ოფლი დღავაროს, —
 ვერ გააგონებ ქარხანას,
 ვერ გააგონებ მაღაროს!
 გულს მივლავს, როცა შორით ეჭვრეტ,
 ბევრს ასეთს ვანსო... პატივით...
 ნოდარის, ზაზის, მირანდელის,
 შერამდის, კოტეს, ვლადიკოს...
 აჰარ მობურღალი ნეტავი,
 ბელშავებს უქმად წაწალო?! —
 ლმერთი შენ მაინც დაწერე
 გზასაცდენილთა წამალი!

სეზონი

ნოტილა

სულ ხუთი დღე, ხუთიოდე დღე დარჩა ბაკურიანში. სამი დღით ნაეიდა და ხუთ დღეს შერჩა იქ. შინ საინდოდ დატოვა ყველა, უიმისოდ არაფერი გაუქირდებოდათ, მეტ ხანსაც რომ დარჩენილიყო, მაგრამ...

აი გავიდა ხუთი დღე და საოცრად დაუშვინდა გული.

— რამდენის უფლება მიეცი თავს!..

სამსახურის დავლება პირველ დღესვე მოილია. ასევე მოელოდა, ფიქრობდა, მეორე დღესვე შინ დაბრუნდებოდა.

მაგრამ ბაკურიანიდან თავის დაღწევა ძნელი გამოდგა. რამდენი კეთილი ნაცნობი დახვდა აქ. ზოგი მეგობრებთან ერთად ჩამოსულიყო, ზოგიც — მეუღლესთან და შვილებთან. ვინ საგზურით იყო, ვის ბინა ჰქონდა ნაქირავები, ვინ ნათესავს შეიზნოდა რამდენიმე დღით და რაც მოვარი იყო, კარგა ხანია ამ დროს არ ენახა ბაკურიანი და ახლა ზღაპარში ეგონა თავი.

ზეცა ისე დადაბლებულიყო, ეს საოცარი სიეთრე ისე ჩამოჰფენოდა თავზე დაბას და მის ტყიან გორებს თუ შიმშველ ფერდობებს, რომ ამდენი ხალხისა და ჯრამულის დროსაც კი მაინც უჩვეულო სიმყუდრევს გრძნობდა კაცი.

განუწყვეტლად ბარდნიდა. თოვლი ფთილა-ფთილა ეფინებოდა მხრებზე, ნაწინამებზე, იმაზე, მერე მარხილა გააქროლა ფოფები სახეში სვედმა, სუნთქვა ეკეროდა. ამ ქროლვამ თითქოს დარდი გაიყოლია და სილაღე და სიმსუბუქე უბოძა სანაცვლოდ.

კვიანობამდე არ ჩამცხრალან. აქამდე კეთილი ნაცნობები აქ მეგობრებამ შეიყარნენ და მზიარული საუბრით თუ ხალისიანი სიმღერებით დაუყვანენ დაბის პატარა ქუჩებს.

— ახლა რომ გიგი მიყურებდეს, რას იტყვის? ხომ არ შერცხვება, რომ მისი ცოლი პატარა გოგოსავით აფშატებულვარ და ქუჩაში სიმღერასაც არ ვერადები?

ბედნიერება, სიხალისე

ბედნიერი ქალი ხარ, თამარ, ბედნიერი! — უთხრა ერთმა ახალი წლის მეორე დღეს ბრიგადაში ვახის სახსლავად გასულ თამარ რუაძეს.

— რაო, თქვენს გვარში აგრე იცით ახალი წლის მილოცვა?

— მამ როგორა, ქა? — მითხარი: დაგებდოს, დაგეკვებოს, შრომა, მშვიდობა, სიყვარული გაგმარებლობდესოქო.

— ნეტავ რომელი გაჯალია შენა! — კიდევ ბებიე მქონდის მეც, შენც... ყველას მთელ ქვეყანაზე!

ასეთია ნ წელს მიტანებული ჩუმლაყი დედაკაცი თამარ რუაძე. რატომღაც ახლა დედაკაცი მოხუცებულობის სინონიმად აქციეს, თორემ აგრე იგი ოჯახის დედის დიდი პატივდება იყო. თამარ რუაძე არც თუ ხიერიია, მისი კბილა ქალაქელი ქალღმერთი ტურ-თამაშებელი დიდიან, მოდურად იცემენ. შეიძლება ზოგიერთს პროფესორი შეაღივ ყვავდეს, მაგრამ დეიდა თამარაიეთ ბედნიერი მაინც ვერ იქნებამდეა, სამამულე ომში ჯანგატყხილი და დაინვალიდებული მუხლზე გამოეცალა გვერდიდან. სამაგიეროდ იმხელა სიმდიდრე დატოვა შეილების სახით, რომ ზოს ძილშიც დეისიზრებდა. მერე კი-სიმდიდრე უფრო და უფრო აუწინაგაუზომავ სიხარულად, სიციხლად იზრდებო...

თამარისათვის სოფელში ბუფს, თვით შეილებსაც კი უთქვამთ, ნეტავ შენი ხალისი და ენერჯია მოგვცაო.

— ჩემი ხალისი და ენერჯია თქვენა ხართ, იყილეთ ბებერი შეილი და თქვენც ასეთები იქნებიო, — უპასუხებს ხოლმე იგი.

არადა, სწორედ შეილებმა გადაატანინეს დიდი სამამულე ომის მძიმე წლები. 1941-ში მუხლად, გიორგი სხვეთან ერთად სამშობლოს დასაცავად რომ წავიდა, სამი მცირეწლოვანი ბავშვის დედა, 22 წლის ქალი ოჯახის ბურჯად იქცა. ახლა ზოგიერთს, ერთი ბავშვი რომ შეეცა, არსად შეშაობას, ბავშვს აღზრდა უნდაო და ამ ერთ ბავშვს მთელი სიცოცხლის მანძილზე "ზრდის". თამარს კი სამი პატარა

ყვავდა და კოლმეურნეობაში დადიოდა — საკუთარი სიმინდის ყანაში, შუბაზე, მის-ქვითზე...

1945 წლის გაზაფხულზე, როცა გამარჯვება ასე ახლოს იყო, მტრის ბუნავში ერთ-ერთი შტეტვისას თავსა და ფეხში მძიმედ დაიჭრა გიორგი რუაძე, მეორე ჯგუფის ინვალიდი დაბრუნდა ოჯახში. წამოზრდილი და ჯანმრთელები დახვდნენ ბავშვები — შოთა, ანზორი, მედიკო.

ნაომარი ვაჟკაცი რამდენიმე დღის შემდეგ კოლმეურნეობაში გავიდა სამუშაოდ, მაგრამ ბებერი ვერაფერი გააკეთა, დაბოლოდა...

— ჩემი პენსია შეინახავს ოჯახს? — დალონდებლად უთხრა საღამოით მუღლს.

— მე რა, არაფრად მთვლი?! ორი ამდენიც რომ ვიყოთ, არ გაგვეკირმდება... — გიორგიმ ახლა მუხლს და ეკლარ იცნა, მის ნი ქალი იდგა, ისეთი ქალი, ფრონტზე, მტრის პირისპირ მებრძოლი რომ უნახავს. გულში ჩაიხუტა, თმა ვაჟკაცის სიხარულს და სიამაყის ცრემლით დაუსველა.

— ახლა ჩემი მეორე ქორწილია, გიორგი!

ორი წლის თავზე სხვენიდან აყენის ჩამოტანა დასჭირდათ, ოჯახს მიეცნენ ნეტარი შენება — პატარა ნოდარი. შემდეგ რამდენიმე წელიწადი აყვანს მტერი აღარ დასდებია, ნოდარის შემდეგ მასში რობინზონი გაიზარდა, მერე თოარი...

ექვსი შეილი! — ხუთი მმა და ერთი და.

— რა არის, ქალო, რუაძეები მარტო თქვენ უნდა გამარჯვალეთ? — ეტყურებოდნენ მეზობელი ქალები თამარს.

— ცოტა კაცი დამიაჯამყოფდა, თორემ... — ხუმრობას ხუმრობით უპასუხებდა ისიც.

მაშინ კოლმეურნეობებში შრომის გარანტირებული ანაზღაურება არ იყო. მოსახლე შეიძლება სტყუას ბავშვადურებინა და იმ წლის ბოლოს გვიან უფროერი მიეღო კოლმეურნეს. მაგრამ ფროსი ბიჭებიც წამოიზარდნენ, მათაც ხელი გა-

ატკეს და ოჯახი პატიოსანი შრომითინ და წინ წამოვიდა.

უფროსმა შეილა — შოთამ, სავალდებულო სამხედრო სამსახური რომ მოინადა, უნდა დაეინწინო, გამოაცხადა. უარს როგორ ეტყოდნენ შეყვარებულ ჯაბუკს კოლმეურნეობის მიერ გამოყოფილ საფრეში ერთი თოახი ჩაუდგეს... მომდევნო მმა ანზორიც რომ დაეცოლშვილდა, მალა-დაბლა ერთოთახიანი სახლი შეიყვს, ქალიშვილი მედიკო ძირკვში გათხოვდა, ელიკავებლების რძალი გახდა. ყველა შეილის გაბედნიერებას ვერ მოეცნო ოჯახის მამა. ფრონტზე მიღებულმა ქრილობებმა თავისი გატანეს. 1972 წელს მეუღლემ და შეიღებმა უკანასკნელ გზაზე გააცივეს გიორგი.

— მაშინ უნივერსიტეტის ეკონომიკური ფაკულტეტის მუხეუ კურსზე ვიყავი, — უკვლევებდა ნოდარი, — ოჯახის მთელი ტკიორი კვლავ დედას დაანვა. შემდეგ კვლავ ქორწილები, ახალი სახლების აშენებო...

ჩუმლაყში კოჟმის უბანს თამარის შეილებს და შეიღვიშელებს შეიღი ოჯახი შეემატა, შეიღი კარგად გამართული სახლ-კარი!

— როგორ? — ღალი შრომით, კაცური ციკობით.

— სახლების მშენებლობაში ძმები ერთმანეთს ამოვუღვეით მხარში, მშენებლობებზე ხელისნების გარდა კაცი არ დაგჭირვებია, — გვეუბნება ნოდარი.

თამარი უკვე დიდი ბებიია. უფროსი შეილის შოთას ბიჭებს — გივის და თემლის თითო გოგონა შეეცა, სამი წლის ტანა და ცხრა თვის ევა.

— სულ რამდენი შეიღვიშვილი და ბაღმისშვილი გვათ? — ეკითხებით თამარს.

— თორმეტი! — და იწყებს ჩამოთვლას: გივი, თემური, ამირანი, ემზარი, ზვიადი, მარიკა, ზურიკო, ლია, მალხაზი, გიორგი...

— ცოტაა, — აგრძელებს თამარი "საუბარს, — თითოს ორ-ორ ბავშვზე მეტი არა შეეცა, ნამატი საღადა? ჩვენმა საყვა-

რელმა ედუარდ შვედენბაემ კარგად თქვა ტელევიზორში ახალგაზრდებთან შეხვედრაზე, მაგრამ კარგ მთქმელს კარგი გამგონი უნდა, ბევრი შვილი ბევრი სიხარულია, ქვეყნის ძლიერებაა.

ზოგი იმასაც იბძის, რომ ბევრი შვილი ბევრი დარდააო, — შევასხუეთ ჩვენ.

— ასეთი ტყილი დარდი არ დალოდეთ ქართველ ქალებს.

— ხომ იცით, ერთი უნდათ, რომ უმალესიც დაამთავრებინონ, ასპირანტურა... —

— ჩემი შვილებიდან მარტო ნოდარიმ დაამთავრა უმაღლესი, მაგრამ დანარჩენები არ დაკარგულან, ვინც გინდათ გაუტოლდნენ შრომაში, ადამიანობაში, ჩემს შოთას, ანზორს, მედიკოს... —

თამართან ერთად შვილებიც კოლმეურნეობაში მუშაობენ შოთა რიგითი შვეენახეა, ანზორი — მერკოლური, ნოდარი — მთავარი: ეკონომისტო, რომინზონი — ნეალსადენის ტექნიკოსი, ოთარი — ავტომბოლო... მარშან მათ 1351 გასულადღე დაერიცხათ კოლმეურნეობაში, აქედან დედის ნილობაზე 188 გასულადღე 1700 მანეთი ზელფასის ანხალურებით.

— ნნევა ხომ არ გავეთ, გულს ხომ არ უჩივით? — ვეკითხებით თამარს.

— რა მჭირს სამაგისტო ამოდენა შვილების, შვილობილების და შვილთაშვილების დედას.

დილობებზე ჯერ საკუთარ ვენახში ჩაირბენს, ცოტა საემეს დაინიხურებს, მერე კოლმეურნეობაში მიდის, იქიდან ამოსული კვლავ ვენახში მიიჩქარის... —

— ვე არის, შვილები არ „ასვენებენ“, — ხან სიძე მოდის საკუთარი „ვიგულრი“ და ძირკოკში მიჰგავს შვილსა და შვილიშვილებთან, ხან შოთა მოდის თავისი მამქანით, ანზორიც, ნოდარიც... —

— ე „ვიგულრი“ და „მოსკვირები“ ავადენენ ადამიანს, — მოიჩივლებს ხოლმე თამარი.

— რას ამბობ, დედი! პირიქით, ადამიანები დროს იგებენ.

— რა ვიცი, შვილებო, მე ქი მიცდებით ხოლმე და... —

და ასეთი მოცდენა გულში უხარია, შვილებთან ყოველი სტუმრობა აახალგაზრდავებს გულს, სიციცხლის ხალისს მატებს... —

— არადა, რა საცოდავია უშვილობირო ან ერთი შვილის შეწყურე ქალი, — ამბობს თამარი.

— მართლაც, რამე თუ არსებობს ამაზე უარესი!

რძლებზე რომ არაფერი ჩაგინერია, შვილო! — მახსენებს თამარი, ორი პედაგოგია, ერთი ბულბულტერი, ერთიც მკურავი... —

— თქვენსავით მრავალშვილიანი დედეები ყოფილიყვნენ!

— ღმერთმა ქნას, შვილო!

დედაშვილობა

„ერის მომავალი დედების ხელში“
რ. ბალზაგი

დედის გლოვა უკველთვის შემარწუნებელია; ბევრი მგლოვიარე დედა შინახავს, მაგრამ ერთი დედა მაინც განსაკუთრებით დამამახსოვრდა. მარშარილოს ქანდაკე ბახავით გაქვავებული იქდა იგი უბედური. არც ლოუებს იყარავდა და არც თმებს იგლტვდა მისი ცრემლიც არავის უნახავს, მხოლოდ ერთადერთი ჩურჩულით ნათქვამი სიტყვა გავიგე:

— შვილო, ვერ მოვიარე...
ეს სიტყვები კარგა ხანს მოხვეწებს არ მაძლევდა და ხშირად ჩამესმოდა უფრო: „ვერ მოვიარე!“...

მაპატიეთ, ჩემო კეთილო ადამიანებო, მაპატიეთ ძვირფასო დედებო, შრობელს დედაშვილობაზე ხალხბარს რომ ვიბედავო, შერებელბაში ნუ ჩამომარბევთ, მხოლოდ ერთსა ვთხოვთ, გულდასმით მომისმინოთ! ნუ გამიწერებთ, მაგრამ შეტის მოომენა აღარ შეიძლება! სათქმელი ბოლომდე უნდა იოქვას, სწორედ ამიტომ დღეს მთელი ძალით მინდა ფილტვები დავერო და რაც შეიძლება ხმამაღლა ვთვირო: — ადა-შინებო, გონს შოდიოთ!...

— ძვირფასო შრომებო! ნუთუ ვერ ხედავთ, ნუთუ თვალსა და ყურს დაგაკლდათ!... შეხედეთ, რა მოდა შემოვიდა, — ცენტრის გადაცილებული მამაკაცები და მათზე ოდნავ ნაღმის წინის მანდილოსნები, რომლებსაც ვიღარც ეველაზე მოღვრი მოლოუდის დიეტა შევილით და ვიღარც უცნაური გამახუნებელი აბები. ლოუებლადუა, ღიმილანდაბიოსანი ცაეები, რომლებსაც ტოლს არც მათი ცილა უნაწეხი სქესის წარმომადგენლები უდებენ დამაფიქრებელი მაინც ის გახლავთ, რომ ეველაში კმყოფილი ვართ და საგანგაშო. საც ვერას ვხედავთ. იქნებ ვაპარბებთ და ეველაფერს მუქ ფერებში ვხატავთ? —

— არა და არა!...
ადრეულ ასაკში გულსისხლძარღვთა და ავადების შქონე ისეთ რაოდენობას, როგორც ჩვენთანაა, სხვაგან ვერ ნახავთ. ჰიპოლინიამია და ათეროსკლეროზი, შიოკარდის

აქვარატი თუ ნერვულ ფსიქიკური მოშლილობა. აუტრგია და დიაბეტი განა ჩვენი უყოველდღიური სასაბურთო თემა არ გახდა? ეს უნახავს ზოთათულ წელს მიიღწეული ადამიანის ამ ქვეყნიდან წასვლაზე ხანა გაცილობს, ან ვის ვიზიდება ასე უდროო და უსარო მსგებრლო...

დღილი დღე მატულობს ფიზიკური გადამტანების მქონე სპორტის რიგები, ან რას ვამბობს სკოლაოვნე. ეს ხომ ჩვეულებრივად მოვიდნა გახდა!

სულ ბოლო მიწაყემების მიხედვით, ზურგითი განსწავლით მიხილის ბავაბა-ბავაბის ბავშვთა 10.12 პარკეტის I-II ხარისხის სიმსუქნე აღმოაჩინდა. ეს პათოლოგიური უღვარია.

კიდევ გნებავთ მაგალითები? — თუმცა მაგალითები ჩად ვკვნიდა, განა თითოეულმა თქვენგანმა ჩემზე უფრო არ იცის ყველაფერი?

სწორად ამიტომ, თქვენ მოგმართავთ, ძვირფასო დიდებო, თქვენზე უფრო ვინ იცის საყოფარო შვილის სტეკიარის? აშდენ დროს და ენერგიას პირშობს გონებრივ, კულტურულ და ესთეტიკურ აღზრდაზე რომ ხარჯავთ, რთუთ მათი ფიზიკური სრულფასოვანობის დრო ვერ გამოქმნებთ? განა ქანმრთელობაზე საწყვარო კიდევ არსებობს სხვა რამ?

დაკვიფრობს, ყველა ბავშვი სპორტსმენე. რომ იყო, მაგრამ ქანმრთელობა, რომ ყველაფისი უყოველდღიულია განა ამას მტკიცება უნდა?

როგორც წესი, საბავშვო ბაღამდე გარკვეულ ურადლებას ვუთმობთ ნორჩების გაქანმრთელების საქმეს, შემდეგ კი... შემდეგ იწვევა ჩვენი და ჩვენი შვილების უბედურება, როდესაც მუხისი, უცხო ენება და სხვათა ტყვეობაში მოხვედრილი, სპორტს სხვისი წინამძვითა პატარა თამირაკი და ვი წლიდან წლიამდე ბავშვობასთან ერთად ქანმრთელობასაც ეთხოვებთან.

სამწუხაროდ, ის დაწესებულებებიც, სადაც ჩვენი შვილები ფიზიკურად უნდა ხადე მოკლებდნენ, უმეტესად ვერ ამოშენენ თავს დაკვირბულ მოვადლობას.

იტყობ: რა ვქნათ, რა გააკეთოთ არ ვიცით.

— არა ბატო მართლმეტი, იცით, ძალიან ცარდა იცით, ანდა იმას რა ცოდნა უნდა, რომ ბავშვს ადრეული ასაკიდან მოძრაობა შეუავსროთ, თუ ვნებავთ, დასაწესში აბძლოთ კიდევ, ხომ აიძულებთ საათობით ინტერუმენტთან ცდომას ან სოღდეფიოს ზოგავს, მამ რატომ არ შეიკლამათ დღევინი 20-30 წუთი ბავშვთან თამაშს დაუთმობთ, თამაშ, ხომ იკრეე ვარჯიშო.

აიღოთ უმარტივესი ვარჯიშებისა და ადგურებს ბტომის შემდეგ, წულის პროცედურების მიღებას და ხაოიანი პირხასიციო ტანის დაწეღას განა სპეციალური განათლება სჭირდება?

სამწაროდ თუ გნებავთ, გამოგჩრაბი — ეს სეროილი, ვერ შეაფახებთ მისი მნიშვნელობა,

მაგრამ დღეს რა უდგან ამას წინ, რომ ნაწილობრივ მაინც გამოასროთ სპეციალური, თქვენ თუ ვერ მიიღოთ, მასხმარებრივი საქმეებით გადატვირთულ მთელს შესთავაზეთ ვიარა დღე მაინც დაუთმობს იჯახს, და ბავშვთან ერთად მიხილის ზღაბრად შემოგარენს თუ ვერ შემოუვლის, ახლო მდებარე პარკში მაინც გასივროს ფეხები.

რა გვილით ხელს თქვენს შვილს ცურვა ასწავლით? აუზების მხარე მდებარე არ გვეთქმის, მაგრამ თუ გული გულმას წყალში გამოიძენება და ადგილოც, ერთი სიტუეტი მონდომება იყოს თორემ... მთავარი უფედურება მაინც ის გახლავთ, რომ არ გვესმის, ვერ ვუფახებთ ფიზიკური ვარჯიშის საციებს, მასაკით და ლასაკაკი ფიზიკური კულტურის შეფასების კულტურაზე... სხვაგან კი ამას აუხსენებ და მეტი როგორი რომ არავფერი ვიქვით მამეშ რესპუბლიკებზე და სოცილისტურ ქვეყნებზე, კაპიტალისტური ქვეყნების უდიდესი ფირმები მილიონებს არ ზოგავენ თავიცი თანწამრომლებს სპორტში მასობრივად ჩასაბმელად. რთუთ ფიქრობთ, რომ კაცობის ტები, დღეს ასე მუშანერები გახდნენ?

რა თქმა უნდა, არა, უბრალოდ მათ დიანგარიშებს, რომ მუშა-მოსამსახურეთა ავადმყოფობაზე გაწეული ხარჯები გაცილებით შეტია, ვიდრე სპორტული ბავშვების მზენებლობა და ფართო მასების სპორტში ჩაბა.

სწორედ ამიტომ, ამერიკის 400-ზე მეტ ფირმას, თავიცი მუშა-მოსამსახურეთათვის საყოფარო ან დეპორავებული სპეციალური სპორტული კომპლექსები აქვთ. კიდევ მეტი, მთელი რიგი ფირმების კაბრების აღრიცხვის ფურცელში ასეთი კითხვაც არის: სპორტის რომელ სახეობას მისდევთ?

განა დღეს ვინმეს იმის მტკიცება უნდა, რომ უდიდესმა ტექნიკურმა პრაგრესსმა და საყოფავცობურებო პირობების გაუმჯობესებამ თითქმის მთლიანად გამოითიშა ფიზიკური შრომა. ფიზიკური შრომა და მოძრაობა კი ადამიანის აუცილებელი სასიცოცხლო მოთხოვნილება.

დადგენილია, რომ არაფიზიკური შრომით დაკავებულმა ადამიანმა მთელი კუნთი მუშაობაზე საშუალოდ 1200 კილოკალორია უნდა დახარჯოს, ჩვენ კი, საშუალოდ 600-800 კალორიას ძლივს ვხარჯავთ. ბალანსი დარღვეულია ე. ს. საცეებს ვადიდებთ მეტს ვფლებთ, ვიდრე ენერგიას ვხარჯავთ, რაც წონაში მომატების მოავალი მიზეზია. რამდენ კილოკალორიას ხარჯავენ ჩვენი შვილები ტერზებთან, საწოლში და მთლიან ზორთან ვერ გეტყვით, მაგრამ ზუსტად გეტყვით იმას, რომ მოზარდებს ყველაზე დიდი მეტერი გაუჩნდა, რომელსაც უმობრაბა — ადინამია ჰქვია. ვგახარებს ბოლო პერიოდში ჩვენთან მომდარეი ცვლილებები, ათასობით ადამიანი მთელი ოჯახებით და იმრა ტყე-პარკებისა და სპორტული მიედინების ტრეკებზე ხალხმა იწმა, შვიგონ ფიზიკური კულტურისა და სპორტის მაცოცხლებელი

ბიჭი აირმელაშვილი

ველისციხელი მარქსისტული კლუბის წევრები

ერთხელ რომ თვლი შეგველით მარია (მარუსა) ტურაბელიძისათვის, — აღარასოდეს დაიფიქვებით: ტანკენარი, ქართული ჩიხტაკობით დამშვენებული ქალი, ირავლე სათნოებასა და სიყვარულს აფრქვევდა. ეს შრომისმოყვარე, ენაწყლიანი მოსაუბრე და ფაქიზი ქალი გურჯაანის რაიონის სოფელ ველისციხის მკვიდრი გახლდათ. 60 წელი ეწეოდა სოფლისათვის საქმით და სასარგებლო საქმეს. პატარა ოროთახიან ბინაში აღზარდა ხუთი შვილი: ერთი მათგანი რესპუბლიკის ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე, რობერტ ტურაბელიძე გახლავთ, თბილისის მოზარდ მაყურებელთა ქართული თეატრის ერთ-ერთი ამგდართავიანი, მეორე — ცნობილი მეყვავილე ეღვარ ტურაბელიძე, ყველაზე უფრო მესაიდუმლო, მიხეილ მამუკაშვილს რომ ადარებენ ზოგიერთნი, და ეს ოროვლიანი ბინა გვიანობამდე იყო ხალხით სავსე, რა იზიდავდა აქ ველისციხელ გოგონებსა და ქალშვილებს? — რატომ იხსენებენ დღესაც მოწიწებითა და სიყვარულით მარუსა ტურაბელიძეს, რომელმაც 94 წელი იტხოვრა და 1977 წელს მთელმა სოფელმა გააცილა უქანასწელ გზაზე?

„მარუსა ქალი“ — ასე მიმართავდნენ მისი პატივისცემელები ქრ-

კერვის ამ უბაღლო ოსტატს და მსაწავლებელს, დაახ. მასწავლებელს. — რადგან მან დიდი საქმე ითავა ველისციხელთა და ახლო-მახლო სოფლების ქალ-რძალთათვის: უფასოდ გახსნა თავის სახლში ქრაკერების და საოჯახო საქმის სკოლა. „რად ასწრებს თავის მოკახმებს ეს დალოცვილი შვილი? — ხშირად იტკობდნენ ზოგზე ველისციხელები.

— ლოგინშიაქ ჩიხტაკობით ხომ არ სძინავს?“ მართლაც ადრიან დილიდანვე ფეხნაუქეყვად ირჯებოდა, ჭერ ხალისითა და იმეით გაისტუმრებდა და მკვდის, მერე მაგიდის გარშემო შემოჯარულ გოგონებს მიუბრუნდებოდა, აზომ-ჩაზომდა, მისაწონს მოუწონებდა, დასაწუნს დაუწუნებდა და ტბილ რჩევადარიტებასაც მიაყოლებდა:

ქალი თავჩაქინდრული არ უნდა იქცეს... მხრებში უნდა გაიშალოს... თმა ლამაზად უნდა ჰქონდეს დაფარცხნილი... კოჭია და მიმზიდველი უნდა იყოს, გულისთვისაც და თვალისთვისაც საამო...

ახლა დისახლის ორჯეადარიტებებს მიაყოლებდა, საოჯახო საქმეში ურთობდა: ყერძების დამზადება, მღერებების მოხარშვა, სტუმრის მიღება-გასტუმრება, ოთახების ფაქიზად მილაგება, თავახიანი სიტყვა-პასუხი, სუფრასთან ქვევის წყებები

და სხვა. უხსნიდა. დაბეჯითებით ჩასჩიხინებდა. ქალისთვის ნემსი და ძაფი საქორია, აუცილებელი, ქალის ხელსაქმეც უნდა მტკველებდეს მის ბუნებაზე. მონღომებით უნდა ყერიო, მერე იმასაც დასძენდა — კი არ გვეყნით ჩემი სიტყვა, ველებო, და ხნის ქალს ტყუილიც შეადევრება, არამც თუ სიმართლი. მისი მარჯასი იყო: ქალს ხელსაქმე აღამაზებს და, თუ ნემსი უცხობისთვის, ვერც დისახლისად იფარავს, ვერც დედად და ვერც მეუღლედ. და გოგონებსაც საზე ულანძეზიდათ, მორცხვად ხრიდნენ თავს.

ასე მილიდა ერთი ნაკალი და ახალ-ახალი მოწაფეები იკავებდნენ მათს ადგილს. აქ იყვებოდა საქორწინო კაბები და დამკვთობებს მოქონიდა ტბილუელი, ნუგბარ სუფრას შლიდნენ და ყველას დაალოცვინებდნენ ახლადმეუღლეებულეს. გვიანობამდე შრომობდნენ ოსტატი და მოსწავლენი. ახლომახლო სოფლებიდანაც მათი ნახელავით ირთვებ-იკახმებოდნენ ქალები და იმდროინდელი ახალგაზრდობა, განსალოთრებით, თუ მათი სათაყვანო ველისციხის თეატრში პრემიერა იყო. ეს ხომ დიდიდნევი სახალხო დღესასწაულად იქცეოდა. ამ სახელისონ სკოლის კაბები, კოსტიუმები, პალტოები შეწერდა ქორწილ-

დღობებს, სხვათაშორის, ოსტატი თვითონაც მდადედ მისდევდა ხოლმე თავის შევირდებს, რომელია მხოლოდ კარგი ხელსაყმეც მიჰქონდათ. ერთხელ მიამბო: ჩემი გავაზლი თანაირი ქალი გამოვაწეე საქორწინო თეთრ კაბაში, ავთავალიერ-ჩავაივებოიერ და მომეწონა, ავ თვალს არ ეხაზებოდა, ვამოხნდა მახარობელი, შემოიჭრა მორათულ-მოკაზმული ახალგაზრდობით საყვ ენოში. ნაალიამ პატარძლის სამყფფ ოთახზე მოაკავედა და მამინდლი ჩვეულების თანახმად პატარძლის გამოსასვლი მჭიოხა, როგორც მდდება. ერთი ოქროს თცდახეთ მანეთიანი მოკასნეე, ისეთი ქალი

გამოეზარდე და გატანთ, ისეც ცოტა მეთქი. ატედა ერთი სიცილო-ისისი. აქეთ ის არის ძალს, იფად დავითმყო, იქით — მე ვარ უარზე, გაბრუნდა უკან ნაალია და ოთახიც ყვამლოთ ავისს. პატარძალს პალტო მოვახებურ და გარეთ გავიყვანე: უცებ ვიციდამ ხელი დასტყაცა დედოფალს და ეტლისსეეე გააქაზა მიყვევით ჩვენც ეტლებით. შერე გავიგეთ: უკან გაბრუნებულ ნაალიას საყვემჭირი მლიო რადაციოთ ამოეტეეა. ახალგაზრდების ეს ოინი მთელი სიცოცხლე, მახსოვსო, — თეეა ჩვენმა ხანდაწმულმა მანდილოსანმა და მერე მე მომიბრუნდა: სხვათაშორის, ის ნაალია მამაშენი იყო, კაცი

მომღერალი, მოცეკვეი და ჩენი თეატრის დიდი მოყვარული და მოამაგეო.

ლეს, მარიამ ტურაბელიძის მოწვევით დედასთან, ქალაქებსა და რაიონულ ცენტრებში შემოამან და საუკეთესო მეყარევებად ითვლებინა მართლაცა, რამდენს გაუჩინა ლიტემა-პური, რამდენს ექადაგა უმწველო დედისა და დისასლისის სახელის სიყვეო! მაღლობა ამგვარი ქალების ჩსოვას, რომლებიც სოფლები, ქართველი ქალების კეთილდღეობისათვის ზრუნავდნენ ჩენი საქართველის ყოველ კუთხეში.

მარიამ ღალაშვილი,

საქართველოს დამახტრებელი არტისტი.

შარდია მძი

ეროთაღერტი ბავუვი

— ათი წლისა რომ ვიყვიე, მშობლებმა ასი გრამი შექარუნული მიყიდეს და მიიხრეს, ისე გამოიზოვე, სანამ გაიზრდები, გეუოსო, გაიხსენა მამამ. მის ერთადერთ ვაჟიშვილს კი ჩიტის რტყე არ აქლა, მაგამო მამისც უქაყაფილო იყო...

— ერთხელ ოდნე გულმოსულმა შეეხენდე საწყალ მაჩაჩქმს და ამნათვის ისე მეყეეა კმართი, რომ სამი ობეე ზურგზე დაწოლა არ შემეძლო. — ვანგარბო მამამ, იმ დროს, როცა მისი ერთადერთი ვაჟიშვილი ახალთახალი თოვიტ საცობებს ესრობა და ძალზე უბედურად თვლიდა თავს მეზობლის მიუთან შედარებით, რომელსაც ნამეტლი გერმანული თოვი უყიდეს.

— ერთხელ საღამოს, შინ დაებრუნდი რვის ხახეკარზე და არა 7 საათისა და 15 წუთზე, როგორც დეიამ მიბრძანა და ამისათვის სამი კვირით მაგიდის ფეხზე მიმაბეს, — ცრემლიანი თვალებით მიოვიან წველებინა, როცა მისი ერთადერთი ბავუვი სამი დღის შემდეგ დაბრუნდა ამხანაგის საღამოს წვეულებინა, სადაც მხოლოდ ხახეკარი საათით იყო წაუშლი.

— პირველად რომ შემევიყარა, რამდენიმე კვირა მისი ფანჯრის წინ ვიდექი, სანამ ბოლოს არ გამოიხედა და არ გამოიხსო. იმ დღეს ისეთი ბედნიერი ვიყვიე, რომ ახლაც მახსოვს. ორი თვის შემდეგ ნება დამართო მისი თითისწევის შეეგებობი და მაშინ უყვე სიხარულით ფეხზე ძლივს ვიდექი. სხვათაშორის, ის გოგონა დღესაცაა.

— უთხრა მამამ ვაჟიშვილს, რომელმაც უკასასტელი ორი ლტის განმავლობაში უყვე შესაუქ ქალიშვილი მოიყვანა ოჯახში, რის გამოც მამამ მესამედ მოუხლა კინოში წაყალი ერთსა და იმავე ვილზე...

— აუო დრო, როცა სამი თვის განმავლობაში ყოველ დღისა, იქვე საათზე უყვე ვიდექი ქარხნის შესასვლელთან და იმებს არ კეყოფადი, რომ როცა იქებობდა, ჩამოსხნიდნენ აბრას: „მუშები არ გეკირდებან!“ ბოლოს, ოთხი თვის შემდეგ, როგორც იქნა, უბის დამეგობრება ჩამაბრუნა. ეს მჭირი უკოლაზე ბედნიერი დღე იყო ჩემს ცხოვრებაში. — გაიხსენა მამამ, როცა მისმა ვაჟმა მერვედ გამოიცივლა სამუშაო ადგილი.

— როცა მე და დედამუნმა ვიკორწინეთ, ერთმანეთის

წვევიცით სამუდამო ერთგულება და დღემდე არ დავვირღვევია, — თეეა მამამ, როცა შვილი უყვე მჭოთხე ცოლს ვასცილდა.

ამის შემდეგ მამას აღარ ჰქონდა წარსულის გახსენების საშუალება, ვინაიდან ერთადერთმა ვაჟიშვილმა ის ღრმადიზოხეცებულმა სახლში მოაღვირა. სამარტოლონობა მოითხოვეს, აღინიშნოს, რომ შვილი იქ წელიწადში ერთხელ აეთიხედა ამბის გასაგებლად. მაშინ მამა ძალზე ბედნიერად გრმობდა თავს და კიდევ გაუჩნდებოდა ხოლმე სურტილო წარსული გახსენებინა. ერთხელაც დაიწყო:

— როცა ჩემი საწყალი, კეთილი მამა ავად გახდა, მე და დედაშენი სამი წელი მათ საწოლს ამ მოვეცილებივართ, ერთხელ... ახლაც თვალწინ მდებას... მაგამო შვილს აღარ მოუხსენია მისთვის, მაალიან ეჩქარებოდა, მანქანის მოტორი ჩართული ჰქონდა და არ უხდობდა ბენზინი დაწვეა.

ამის შემდეგ მამა ძალე გარდაიცვალა. დასაფლავების დღეს, შვილი მოლუფული იფავსამარის პირას, ბოლოს თვალე გადაიყოლი იქ მყოფით და განაცხადა:

— ვის იცია, იქნებ მისთვის ასე ჯობდეს... საწყალს მეტად უსიხარული ცხოვრება ჰქონდა, ჯერ კიდევ ბავუვიბაში სულ სკემდნენ, სახლიდან გართო არ ახედებდნენ, მაგიდის ფეხზე აბამდნენ, წარმოდგენებო, ქალმასაც კი არ მოსწონდათ. ცოლის თხოვეს დიდი გაკვირვებით შესცდლო, ცხოვრებას ალოო ვერ აულო და ნორმალურ სამუშაოზე მოწყობაც ვერ მოახიხდა. ეკ, მე კიდევ შემეძლო გამეგრებლებინა, მაგამო... რა აკვიროა... მთელი მისი ბედნიერება ის იყო, რომ კარგი შვილი ვყავდი! მისი კრთიდართა სიხარული მე ვიყავი... — თეეა მან და ცრემლები წამოსციკედა თვალსაფან იმის გამო, რომ ამ დროს წახსენებულ ვაო, იჩქარეო, ერთადერთმა ვაჟიშვილმა მათელი ძალით დააბიჯა ფეხი კოყრიან ფეხზე. ბავუვს ბილითა ჰქონდა დღის სუახისი ახალ კინოკომედიტზე და სულ არ უხდობდა დაგვიანება ამ სულელური ცვრებინალის გარე...

უგატრულიდან თარგმნა ლილი მისუპაძემ

სომხური სავაჭრო

სსკრს სსრსს სსრსსს

ტომა შაის ფოთღაბით

ცხვრის ზორცის რბილი ნაჭრები ზორც-საყვანა გავაძარით. დაფუძვით ნახევარ-ზინარული ბრინჯი, წყრილი დაჭრული საჭე, მარლი, პილპილი, ქინძი, ჰიძნა, ქინძირი და უკველადე ერთმანეთში ავ-რითი.

ვაის ნიჩხი ფოთღაბით მოვლეთით (სა-სამ წუთს, მათი მოხარვა არ შეიძლე-ბა). შემდეგ მოვალდით უფრები, თითო-ორ ფოთლით დავადით გამწადებელი ფარ-ში და კონვერტებურად მოვცვცით.

ქვაში ჩავალავთ დარჩენილი ქვლი-ზორცის ნაჭრები და ვაის ფოთლი. ზე-შიდან ფენებად დავალავთ გახვეულ-ტომას, დავახათ ცოტა ბულიონი ან-და წყალი, შევდროდ დავახურით ვადმობრუნ-ებულ მათლავ. შემდეგ ქვას ზეფი დავ-ახურით და მოვხარშით ნელ ცეცხლზე.

სუფრაზე შიტანის წინ ელმას მოვახათ წვენი, რომელიც ხაზრის შემდეგ დარჩა, შაქონი და დანაყული ნიორი, ან შაქარი და დარჩინი ცალკე მივტანთ.

ეჭრის მოსამზადებლად საჭიროა: 100 გრ ცხვრის ზორცი, 100 გრ ვაის ფოთლი, 5 გრ ბრინჯი, 20 გრ ხახვი, 50 გრ მარლი და 2 გრ ნიორი; ან ერთი გრამი დარჩინი და 10 გრ შაქრის ფუნჯი. მარლი, პილპილი და შაქანილი, როგორც გნებავთ.

ტომა კომპიტი

ცხვრის ზორცის რბილი ნაჭრები და ხახვი ზორცსაყვანაში გავაძარით, დაფუძვით გა-დარჩეული და გარეცხილი ბრინჯი, მარლი, პილპილი, წყრილი დაჭრული ქინძი, კვერც-ხი და გულდაგულ ავრით.

საშუალა ზომის კომპს გადაჭრათ ზედა-ნაწილი (მ.4), ამოვარებთი ბული და ვა-ჭრცხით. შემდეგ გამწადებულ კომპში

ჩავლით ფარში და ვაძაქრალი ნაწილ და ვახურით.

ღმს ქვაში ჩავალავთ გამწადებულ-კომპში, დავახათ ბულიონი ისე, რომ და-ფარის და ზევიდან შევდროდ დავახურით ვადმობრუნებული მათლავ. შემდეგ ქვას დავახურით ზეფი და მოვხარშით დაბალ-ცეცხლზე.

სუფრაზე შიტანის მოვახათ მოხარშვის შემდეგ დარჩენილი წვენი და მოვავალი წყრილი დაჭრული ოხრაბუში.

დასამზადებლად საჭიროა: 100 გრ კომპი, 4 გრ ბრინჯი, 8 გრ ხახვი, 10 გრ ურბი, 1/4 კვერცხი; მარლი, პილპილი, ოხრაბუ-ში და ქინძი რამდენიც გნებავთ.

შირპაული კოლლაპი

ცხვრის ზორცის რბილი ნაჭრები ზორც-საყვანა გავაძარით, დაფუძვით წყრილი დაჭრული ხახვი, კვერცხის გული და გულ-დაგულ ავრით, ფარშიდან გავაძვით კაკლის ოდნე ვუნდებო. თითოეული გუნ-და ვავაბრტეულით ისე, რომ მივეცი ზე-გრძო ფორმა და ამოვავალი პურის ფეხელი.

ქვაში ჩავლით ცხობი და ვავაცხელით, შემდეგ ერთ ფენად მოვალავთ გამწადე-ბული კოლლაპი და ორივე მხრიდან ნა-ხევად შევწვთ შემდეგ ჩაფუძვით წყრი-ლი დაჭრული და მოხარული ხახვი, შუა-შუაზე დაჭრული შამიდრები, პილპილი და შევავით აეროდუქსული 10-15 წუთს.

სუფრაზე შიტანის კოლლაპს მოვავ-რით წვრალად დაჭრული მწვანელი.

ამ ეჭრის დასამზადებლად საჭიროა: 100 გრ ცხვრის ზორცი, 85 გრ ხახვი, 1/4 კვერ-ცხის გული, 3 გრ პურის ფეხელი, 100 გრ შამიდრა, 20 გრ ერთი ან ხვეა ცხობი, უკ-ველადე დანარჩენი გემოვნებით.

ფრანსისო მონა

სანიროს ბაზრულის პირტრები

ცნობილი ცხანელი ფერწერი და გრა-ფიკოსი ფრანსისო გოია დაიბადა ესპა-ნეთში 1746 წელს. 1769-71 წლებში ცხოვ-რობდა იტალიაში. 1789 წლიდან იგი საწე-ფო კარის მხატვარი. 1776-81 წლებში ქნის კომპოზიციებს, რომლებშიც ნათელ ფე-რებზე ვადმოსცეს ხალხის ცხოვრებას. მუშაობს რელიგიურ თემატკაზე. მის მიერ შექმნილი პორტრეტები აღსავსაა ოპ-ტიმიზმითა და თანამედროვეთა სულიერი საწყაროს ღრმა წყნობით. შესანიშნავა გოიას გრაფიკული სერია „კარიხისი“. რომლის 80 ფურცელზე მხატვარი მძვინ-ტარით ავრტყავს ფეოდალურ-მონარ-ქულ ცხანებზე. 1824 წლიდან გო-ია ხატვორულად ვადლის საფრანგეთში, სადაც გარდაიცვალა 1828 წელს.

ბაზრულის პირველ ბაზრულა — დიმიტრი ბარბაქაძე — „გაღრმის პორტრები: გომბაზა — ფრანსისო მონა — „სანიროს ბაზრულის პორტრები“.

რედაქტორი მარტა ბარბაქაძე	სარედაქციო კომიტე: შ ბანძულაძე, ნ ბარბაქაძე, ნ ბარბაქაძე, ზ კახიანი, თ ლაშაბაშვილი, ვ ლომთაძე, პ. შალვაძე, ც ბარბაქაძე (მხტ. რედაქტორი), ნ შალვაბაშვილი, ლ შიშინაძე, ნ ბარბაქაძე, ნ ბარბაქაძე, ნ ბარბაქაძე (მ. გ. მდინარი).	საკ. კ. ცენტრალურ კომიტეტის გამომცემლობა.
---------------------------------	---	---

საკრებულის კ. ციის გამომცემლობის სტამბა, თბილისი, ლენინის ქ. № 14. ტიპოგრაფია „Издательство ЦК КП Грузии“, Тбилиси, ул. Ленина, 14.

რედაქციის მისამართი — ლენინის ქ. № 14, ტელეფონის №№ რედაქტორის — 99-98-71, მასხისმცემელი შიფრის — 99-71-68. მისამართული რედაქტორის — 93-98-57. საერთო ვაჭროვობის — 93-98-54. ვაჭრის საჭროვობა 4.06.82 შ. ტელეფონური დის-პეტად 6.07.82 შ. ქალაქის ზამა 60X 1/2 ფოტოგრაფი საბჭო ფურცელი 3x სასაღრმის გამომცემლობა თბილისი 5.8. ტირაჟი 126.100. შვეკ. 1471. ევ 06350.

